

bagong sisidlan dapat ilagay ang bagong alak. ³⁹Hindi naman humihingi ng bagong alak ang umiinom ng luma, sinasabi nga niya: 'Ang luma ang siyang mabuti'."

Panginoon ng Araw ng Pahinga si Jesus

(Mc 2:23; Mt 12:1; Mc 3:1)

6 • ¹Isang Araw ng Pahinga, naglakad si Jesus sa bukirin ng trigo. Nangyari na hinimay ng kanyang mga alagad ang mga butil sa pagkiskis sa kanilang mga kamay, at kinain ang mga ito. ²Sinabi ng ilang Pariseo: "Bakit ninyo ginagawa ang ipinagbabawal sa Araw ng Pahinga?" ³Ngunit nagsalita si Jesus at sinabi niya sa kanila: "Hindi ba ninyo nabasa ang ginawa ni David nang magutom siya at ang kanyang mga kasama? ⁴Pumasok siya sa Bahay ng Diyos, kinuha ang tinapay na inihain para sa Diyos, kinain ito at binigyan pa ang kanyang mga kasamahan, gayong bawal itong kainin ninuman liban sa mga pari." ⁵At sinabi pa niya sa kanila: "Panginoon ng Araw ng Pahinga ang Anak ng Tao."

⁶Sa iba namang Araw ng Pahinga,

• **6.1** Narito ang dalawang pagbabanggaan nina Jesus at ng mga taong relihiyoso noong kanyang panahon tungkol sa Araw ng Pahinga.

Tingnan ang paliwanag sa Marcos 3:1.

Alalahanin nating *pahinga* ang kahulugan ng salitang *Sabado*. Hiniling ng Diyos na gawing banal ang isang araw linggu-linggo, kauna-unahan na hindi para sa mga pagtitipong panrelihiyon kundi para pagpahingahin ang lahat (Ex 20:10). Ang luwalhati ng Diyos, higit sa lahat, ay nasa hindi pagiging alipin ng tao sa kanyang pang-araw-araw na ikabubuhay o sa kanyang trabaho.

Sa unang pangyayari, hindi nakikipagtalo si Jesus sa mga Pariseo. Para sa mga ito'y trabaho na ang manguha ng mga butil mula sa uhay at balatan ang mga ito. Una, inaalaala niya ang mga dakilang mananampalatayang gaya ni David na may pagkakataong nilalagdawan ang mga batas. At saka niya idinagdag: *Panginoon ng Araw ng Pahinga ang Anak ng Tao*. Ngunit sa mga Judio, wala isa man, kahit na ang punong-pari, ang makapaglibre sa pagsunod sa Araw ng Pahinga. Kaya iniwan niya silang lito at nagtataka: Sino ba 'yang Jesus na 'yan sa akala niya?

Sa ikalawang pangyayari, puwede sanang sabihin ni Jesus sa lalaki: "Bakit mo hinihinging gumawa ako ng isang bagay na bawal sa Araw ng Pahinga? Bumalik ka na lang bukas at pagagalangin kita." Pero mas pinili

pumasok siya sa sinagoga at nagturo. May isang lalaki na hindi maigalaw ang kanang kamay. ⁷Pinagmamasdan siya ng mga guro ng Batas at mga Pariseo, at baka pagalingin ito ni Jesus sa Araw ng Pahinga at nang maisakdal nila siya.

⁸Ngunit alam ni Jesus ang kanilang iniisip kaya sinabi niya sa lalaking hindi maigalaw ang kamay: "Tumindig ka't tumayo sa gitna." Tumindig nga ito at tumayo roon. ⁹Sinabi ni Jesus sa kanila: "Matanong ko nga kayo: ano ang ipinahihintulot sa Araw ng Pahinga, gumawa ng mabuti o gumawa ng masama, magligtas ng buhay o pumatay?" ¹⁰Tiningnan niya silang lahat sa paligid at sinabi sa tao: "Unat mo ang iyong kamay." Ginawa niya ito at gumaling ang kanyang kamay. ¹¹Galit na galit naman sila at magkakasamang nag-usap-usap kung ano ang magagawa nila kay Jesus.

Pinili ni Jesus ang Labindalawa

(Mc 3:13; Mt 10:1)

• ¹²Nang panahong iyon, umakyat si Jesus sa bundok para manalangin at mag-

ni Jesus ang isang paghaharap. Sapagkat nangangahulugan ng pagpapalaya ang Ebanghelyo at magiging malaya lamang ang tao kapag inaamin niyang walang anumang bagay na sagrado sa lipunang nagtatangkang ipilit ang sarili nitong mga pamantayan. Walang anumang sagrado para sa Diyos liban sa konsiyensya, dangal at kabanalan ng kanyang mga anak. Hangga't nasasailalim ang mga tao sa isang kaayusan, sa ilang mga batas at sa ilang mga nasa kapangyarihan na itinuturing na sagrado at di mapupuna ninuman, hindi malaya ang mga taong iyon at hindi sila tunay na mga anak ng Diyos (tingnan 1 Cor 3:21-23; 8:4-5; Col 2:20-23). Ang pagrespeto sa Diyos na pumapatay sa mapanuri nating diwa ay hindi akma sa Ebanghelyo. Hindi tunay ang isang relihiyong pumipigil sa atin sa paghahanap sa katotohanan at pagtatanong sa lahat ng kabalisahan sa buhay ng tao. Ang pag-aaral ng Biblia na di nangangahas na alamin at isaalang-alang ang mga kontribusyon ng makabagong siyensiya dahil sa takot na masira ang napakasimple nating pananaw sa banal na kasaysayan ay nagkakasala laban sa Espiritu.

Kahit na sa ilang pagkakataon lamang ay kinailangang labagin ni Kristo ang pinakasagradong batas ng kanyang bayan. Pero ang pinakamabigat na pupuwedeng dahilan ang kanyang dahilan sa paggawang nito: para *mailigtas* ang kanyang mga kapatid.

palipas ng magdamag sa pagdarasal sa Diyos. ¹³Nang nag-umaga na, tinawag niya ang kanyang mga alagad at pumili siya ng labindalawa sa kanila na tinawag niyang apostol: ¹⁴si Simon na pinangalanan niyang Pedro, si Andres na kapatid nito; si Jaime, si Juan, si Felipe, si Bartolome, ¹⁵si Mateo, si Tomas, si Jaimeng anak ni Alfeo, si Simon na tinataguriang Zelota, ¹⁶si Judas na kamag-anak ni Jaime, at si Judas Iskariote na naging tagapagkanulo.

Mga pagpapala at kasawimpalad

(Mt 6:6-7)

- ¹⁷Pagkababa kasama nila, tumigil si Jesus sa isang patag na lugar. Naroon ang maraming alagad niya, at napakarami ring tao mula sa buong Judea at Jerusalem at mula sa baybaying dako ng Tiro at Sidon ¹⁸ang dumating para makinig sa kanya at mapagaling sa kanilang mga karamdaman. Gumaling din ang mga pinahihirapan ng masasamang espiritu. ¹⁹Kayat sinikap ng lahat ng tao na mahipo siya dahil may

kapangyarihang lumalabas sa kanya, na nagpapagaling sa lahat.

²⁰Tumingala noon si Jesus sa kanyang mga alagad at sinabi:

“Mapapalad kayong mga dukha sapagkat sa inyo ang kaharian ng Diyos.

²¹Mapapalad kayong mga nagugutom ngayon sapagkat bubusugin kayo.

Mapapalad kayong mga umiiyak ngayon sapagkat tatawa kayo.

²²Mapapalad kayo kapag kinapopotan kayo ng mga tao at itinatakwil at iniinsulto, at sinisiraang-puri dahil sa akin.

²³Magsaya kayo at lubos na magalak sa araw na iyon sapagkat malaki ang inyong gantimpalang nasa Diyos; gayundin ang ginawa ng kanilang mga ninuno sa mga propeta.

²⁴Ngunit sawimpalad kayong mayayaman sapagkat tinatamasa na ninyo ang inyong ginhawa!

²⁵Sawimpalad kayong mga busog ngayon sapagkat magugutom kayo!

Sawimpalad kayong humahalakhak ngayon sapagkat magluluksa kayo’t iiyak!

- 12. Dala ni Jesus sa kanyang panalangin ang mga pinakamamahal niya. Hanggang hindi pa siya muling nabubuhay, hindi mayayakap ng kanyang isip ang lahat, kaya itinutuon niya ang kanyang pansin sa mga taong kasama niya at magiging mga apostol niya. Depende sa kanila ang tagumpay ng kanyang misyon. At sa kanila rin masasalalay ang pananampalataya ng iba. Ayaw ni Jesus na maging sarili niyang pakana ang kanilang bokasyon. Kaya bago niya tawagin ang mga ito, gusto niyang makatiyak sa pamamagitan ng panalangin na ito nga ang kalooban ng Ama (Heb 5:8). Nang dahil lamang sa hinirang sila ni Kristo at ipinagkatiwala sa kanila ang kanyang Iglesya, susubukin sila sa napakaraming paraan (Lc 22:31). Kaya gusto silang iadya ni Jesus sa pamamagitan ng kapangyarihan ng kanyang panalangin (Jn 17:9). Noong gabing bago siya mamatay, magiging konsuwelo niya na *walang nawala isa man sa ibinigay sa kanya ng Ama* (Jn 17:12).

- 17. Tingnan ang paliwanag tungkol sa Mapapalad sa Mateo 5:1. Iniakma ni Mateo ang mga ito sa mga miyembro ng Iglesya sa kanyang panahon. Subalit inilalagay naman dito ni Lucas ang mga ito gaya ng pagkakahayag ni Jesus sa mga ito sa mga taga-Galilea. Sa mga pananalita ni Jesus, ang mga Mapapalad ay isang pagtawag at isang pag-asa para sa mga kinailimutan na ng mundo, simula sa mga dukha sa kanyang

bayan na mga tagapagmana ng mga pangako ng Diyos sa mga propeta.

Tulad sa Awit ni Maria (1:51-53), binabaligtad ng Ebanghelyo ang kasalukuyang sitwasyon. Hangad ng Diyos na ipakita mula noon ang kanyang awa, lalo na ang pagmamagandang-loob sa mga dukha at mga binabale-wala. Ngunit gusto rin niyang ipagkatiwala sa kanila ang kanyang Ebanghelyo, gawin silang mga pinakaunang katulong sa kanyang gawain sa daigdig. Kung may kanilang papel sa daigdig ang mga makapangyarihan, ang mga siyentipiko at ang mga tagapag-organisa, ang mga dukha naman ang may pinakamahalagang bahagi sa pagtatayo ng Kaharian.

Napakaraming paraan ng paglalahad kay Jesus at sa kanyang gawa. Pero para maging marapat na tawagging *pag-eebanghelyo* (o pagpapahayag ng Magandang Balita) ang aral na ito, kailangang tanggapin muna ito ng mga dukha bilang Magandang Balita. Kung mas nakikita ng ibang mga grupo sa lipunan ang kanilang sarili sa aral na ito o sila ang unang inaanyayahan, nangangahulugan ito na may kulang sa nilalaman o sa paraan ng pagpapahayag ng mensahe kayat di mabigyang-katarungan ang mga itinakwil.

Isinusunod naman ni Lucas ang mga kasawimpalad. *Sawimpalad kayong mayayaman!* Alalahanin ang iba pang gaya nito sa Isaias 65:13-14. Ang mayayaman at mga busog ang mga bulag na di nakakakilala sa Diyos kapag nagpapakilala ito. Patuloy

²⁶ Sawimpalad kayo kapag pinaguusapan kayo nang mabuti ng lahat ng tao dahil ganoon din ang ginawa ng kanilang mga ninuno sa mga bulaang propeta.

Pagmamahal sa mga kaaway

(Mt 5:40)

• ²⁷ Ngunit sinasabi ko sa inyong mga nakikinig: mahal ninyo ang inyong mga kaaway, gawan ninyo ng mabuti ang mga napopoot sa inyo, ²⁸ pagpalain ninyo ang mga sumusumpa sa inyo, ipagdasal ninyo ang tumatrato sa inyo nang masama. ²⁹ Sa

sumasampal sa iyo sa isang pisngi, iharap mo rin ang kabila. Sa umaagaw ng iyong kamiseta, huwag mong itanggi ang iyong sando. ³⁰ Magbigay ka sa sinumang humihingi sa iyo; at kung may kumuha ng iyong ari-arian, huwag mo nang hingin pa uli.

³¹ Kaya gawin ninyo sa iba ang gusto ninyong gawin nila sa inyo.

• ³² Kung minamahal ninyo ang mga umiibig sa inyo, ano ang kahanga-hanga roon? Minamahal din ng mga makasa-

silang panatag ang konsiyensya dahil pinapalangkapan sila ng lahat sa kanilang kalagayan. Ngunit sa katunaya'y pawang kasinungalingan ang kanilang buhay, mga kabutiha't kasiyahan na naglalaho sa presensya ng Ebanghelyo.

Kung mabuti ang sinasabi ng lahat tungkol sa inyo (1 Cor 4:8). Sa loob mismo ng Iglesya ay maaaring magkaroon ng dalawang magkaibang grupo – ang mga inuusig at ang mga taong kinikilala. Kung minsa'y nakikita natin dito ang mga grupo ng mga taong may impluwensiya na wala nang hahanapin pa sa buhay at alam kung paano makakasundo ang mga nanunungkulan, samantalang ang iba nama'y sinisiraan at inuusig dahil sa pagsasabuhay sa mga hinihingi ng Ebanghelyo. Ito ang uri ng iskandalong sinasabi ni Jesus sa Mt 13:41. Naranasan ng mga santo ang ganitong mga pagsubok pero hindi nila kailanman itinakwil ang Iglesya sa kabila ng mga ito.

• 27. Sa mga salita ni Jesus na pinagsama-sama ni Mateo sa mga kabanata 5-7 ng kanyang Ebanghelyo, na atin nang ipinaliwanag, iilan lamang sa mga ito ang inilalahad ngayon dito ni Lucas.

Pakiramdam ng iba'y dinadaya sila pag nakikita nilang nagsasalita si Jesus tungkol sa pagbabagumbuhay at hindi sa pagreporma sa lipunan. Iniisip nilang dala ito ng kultura ng panahong 'yon noong hindi pa iniisip ng mga tao ang pagpapalit sa mga di-makatarungang istruktura ng lipunan. Sa totoo'y sa pinakaugat pumupunta si Jesus. Nasa mga tao ang ugat ng kasamaan. Maliwanag na hadlang ang masasamang istruktura para mabuhay at lumago ang mga tao. Pero maliwanag din namang walang anumang rebolusyon, gaano man karaming benepisyo ang dala, ang makapaqtatayo ng isang lipunang di gaanong mapang-api hanggang di nagbabago ang mga tao ayon sa Ebanghelyo. Hindi nagbibigay si Jesus ng mga alituntunin para lamang magkaroon ng isang mas mahusay na lipunan. Ang misyon niya ay ituro sa atin ang daan ng paglago at pamumunga, at ng kalayaan.

Ang totoo nito, sa alinmang lipunan, nangangailangan ng pagbabagumbuhay na hatid ni Jesus ang mayayaman, ang midel klas, ang mga dukha at ang mga pinakadukha, kahit na sa iba't ibang antas, paraan

at pamantayan. Ang hayagang malasakit ni Jesus para sa mga dukha at api ay hindi nangangahulugang mas mabuti sila. Ang ibig sabihin nito'y maawain ang Diyos, nagbabahagi ng mas matinding awa kung saan mas matindi ang kasawian, nag-aalok ng pag-asa't ganap na pagpapalaya kung saan halos wala nang pag-asa. Hindi walang-malay ang taong api; kung hindi siya iginapos ng takot, pagkakawatak-watak at kasakiman para sa mga pakinabang na iniaalok sa kanya ng umaapi sa kanya, makakamit niya ang pagkakaisa at mata-tamo ang isang puwersang moral na kayang bumago sa daigdig. Kaya hindi makalalaya ang api hanggang hindi siya umuunlad nang malaki sa pagtitiwala sa Diyos para magawa niyang makipagsapalaran, at sa pagiging bukas ng espiritu para magawa niyang unawain ang kapwa at itaguyod ang pakikipagkasundo.

Itinuturo ng mga sumusunod na pananalita ni Jesus ang mga kinakailangang pagbabago ng puso at mga pamamaraan.

Magbigay sa sinumang humihingi. Hindi nagbibigay si Jesus ng isang pamantayang agad-agad na magagamit sa lahat ng sitwasyon: alam natin na may mga pagkakataong hindi tayo dapat magbigay dahil magiging pagkunsinti lamang ito ng bisyo. Gustong ligaligin ni Jesus ang ating konsiyensya: Bakit ayaw mong magbigay? Natatakot ka bang baka di gantihan? Pero paano kung ito ang pagkakataon para magtiwala sa iyong Ama at bitiwang ang kung anong "yaman mo" (12:34)? Gusto mong maging lubos at ganap pero bakit mo ipinagwawalang-bahala ang napakaraming pagkakataon para matalikuran ang sariling karunungan upang ang Diyos ang mag-alaga sa iyo.

• 32. Tulad sa Mateo 5:43, hindi mga personal na sama ng loob at pakikipagkaibigan ang unang tinutukoy rito ni Jesus, kundi ang mga pagsalungat sa larangan ng lipunan, pulitika o relihiyon. Ito ang pagtangi at naiibang pagtrato sa mga kagrupong o kapartidong kaysa mga nasa kalabang partido. Ugali na ng mga taong tulungan, irespeto at pagmabaitan ang kanilang mga kagrupong pero ayaw naman nilang tulungan ang mga nasa ibang grupo at hindi na isinasaalang-alang ang kanilang mga karapatan: para sa kanila'y masasama at mga makasalanan ang mga ito.

lanan ang mga nagmamahal sa kanila.
³³ Kung ginagawa ninyo ang mabuti sa mga gumagawa nito sa inyo, ano ang kahanga-hanga roon? Iyon din ang ginagawa ng mga makasalanan. ³⁴ Kung nagpapautang kayo sa mga inaasahan ninyong makapagbabayad, ano ang kahanga-hanga roon? Nagpapautang din ang mga makasalanan sa mga makasalanan para matanggap ang katumbas.

• ³⁵ Sa halip ay mahalín ninyo ang inyong mga kaaway; gumawa kayo ng mabuti at magpautang na walang inaasahang anuman. Kaya gagantimpalaan kayo nang malaki at magiging mga anak ng Kataas-taasan dahil butihin siya sa mga walang-utang-na-loob at masasama. ³⁶ Maging maawain kayo gaya ng inyong Amang maawain.

³⁷ Huwag kayong humatol, at hindi kayo hahatulan; huwag ninyong sumpain ang sinuman, at hindi kayo susumpain; magpatawad kayo, at kayo'y patatawarin. ³⁸ Magbigay kayo, at kayo'y bibigyan – isang saganang takal, siksik, liglig at umaapaw ang mabubuhos sa inyong kandungan. Sapagkat susukatin kayo sa sukatang ginagamit ninyo.”

Inaanyayahan tayo ni Jesus na malampasan ang ganitong mga pagkakaiba: ang tao ang mahalaga, at kung kailangan ako ng aking kapwa, dapat kong kalimutan ang kanyang kulay o ang anumang tatak niya.

Nagpapautang kayo sa mga makapagbabayad. Minsan pang tinatalakay ang isang ugaling panlipunan: ang taong nakikipagkaibigan sa mga taong magagamit niya para makaangat sa lipunan at umiiwas sa lahat ng maaaring maging pabigat sa kanya pagkat sila'y mga taong walang impluwensiya: Lc 14:12.

At magiging mga anak kayo ng Kataas-taasan. Itinuturo sa atin ni Jesus ang daan para baguhin tayo at gawing larawan at kahawig ng Amang nasa itaas. Hinihingi niyang malampasan natin ang ating mga negatibong palagay tungkol sa iba at gibain ang mga pader na naghihiwalay sa atin sa isa't isa.

• 35. Tingnan ang paliwanag sa Mateo 7:1. Nasa pagtulad sa Ama ang ating kaganapan. Ang kanyang pagkadiyos ay awa; ito ang kakayahan niyang

³⁹ Sinabi rin niya sa kanila ang isang talinhaga: “Puwede nga kayang akayin ng isang bulag ang isa pang bulag? Di ba't kapwa sila mahuhulog sa kanal? ⁴⁰ Hindi higit sa kanyang guro ang alagad. Magiging katulad ng kanyang guro ang ganap na alagad.

⁴¹ Bakit mo tinitingnan ang puwing sa mata ng iyong kapatid? At di mo pansin ang troso sa iyong mata. ⁴² Paano mo masasabi sa iyong kapatid: 'Kapatid, pahintulutan mong alisin ko ang puwing sa mata mo,' gayong hindi mo nga makita ang troso sa mata mo? Mapagkunwari! Alisin mo muna ang troso sa mata mo, at saka ka makakakitang mabuti para alisin ang puwing sa mata ng kapatid mo.

• ⁴³ Hindi makapamumunga ng masama ang mabuting puno, at ang masamang puno nama'y hindi makapamumunga ng mabuti. ⁴⁴ Nakikilala ang bawat puno sa bunga nito. Hindi makapipitas ng igos mula sa tinikan ni makaaani ng ubas mula sa dawagan. ⁴⁵ Naglalabas ang taong mabuti ng mabuting bagay mula sa yaman ng kabutihan sa kanyang puso; ang masama nama'y naglalabas ng masamang bagay mula sa kanyang kasamaan.

makiramay sa karukhaa't dalamhati ng kanyang mga nilikha at pasaganain sila sa anumang maibibigay niya. Ang ugaling paghuhusga sa mga kapatid ang mismong kasalungat ng awa.

Puwede kayang akayin ng isang bulag ang isa pang bulag? Nakukuntento ang kayabangan natin kapag naihahambing natin ang ating sarili sa iba. At para lumitaw tayong mas magaling, nagsisimula tayo sa pagpuna at paghuhusga sa kanila. Hinahamon tayo ni Jesus na mga sariling kamalian muna ang tingnan. Sa pagiging makatotohanan sa sarili, magiging mas makatarungan ang pagtingin natin sa kalagayan ng ating kapwa.

• 43. *Hindi makapamumunga ng masama...* Ipinaliwanag na sa Mt 7:15 ang mga pananalitang ito. Subalit ibang kahulugan ang ibinibigay ni Lucas sa mga ito sa pagpapakahulugan nito ng malinis na konsiyensya. Dapat nating linisin ang ating isip at espiritu upang pagkatapos ay mamunga ng mabuti ang mabuting punong ito, na ibig sabih'y mga salita at gawa ng katarungan at kabutihan.

At sinasabi nga ng bibig ang umaapaw mula sa puso.

⁴⁶ Bakit pa ninyo ako tinatawag na 'Panginoon, Panginoon,' gayong hindi naman ninyo tinutupad ang sinasabi ko?

⁴⁷ Ilalarawan ko sa inyo ang lumalapit sa akin at nakikinig sa aking mga salita at tumutupad nito. ⁴⁸ May isang taong nagtatayo ng bahay, na humukay nang malalim at sa batuhan inilagay ang mga pundasyon. Pagdating ng baha, hinampas ng agos ang bahay na iyon pero wala itong lakas para yanigin iyon sapagkat mabuti ang pagkakatatag niyon.

⁴⁹ At kung may nakaririnig ngunit di naman nagsasagawa, matutulad siya sa nagtatayo ng bahay sa ibabaw ng lupa na wala namang pundasyon. Hinampas ito ng agos at kaagad bumagsak. Anong laki ng pagkawasak ng bahay na iyon!"

Pananampalataya ng isang pagano

(Mc 8:5; Jn 4:46)

7 • ¹ Matapos ituro ni Jesus ang mga ito sa mga tao, pumasok siya sa Capernaum.

² May isang kapitan na may katulong na naghihingalo at pinahahalagahan niya ito.

³ Pagkarinig niya tungkol kay Jesus, nagpapunta siya sa kanya ng mga Mata-tanda ng mga Judio para pakiusapang pumunta at pagalingin ang kanyang katulong. ⁴ Pagdating ng mga ito kay Jesus,

taimtim nila siyang pinakiusapan: "Mara-pat lamang na pagbigyan mo siya; ⁵ mahal nga niya ang ating bayan at siya ang nagpatayo ng aming sinagoga."

⁶ Kaya kasama nilang pumunta si Jesus. Nang hindi na siya kalayuan sa bahay, nagpapunta naman sa kanya ng mga kaibigan ang kapitan para sabihin: "Ginoo, huwag ka nang mag-abala pa; hindi nga siguro ako karapat-dapat para tumuloy ka sa aking bahay. ⁷ Kaya hindi ko man lang inakalang nararapat akong lumapit sa iyo. Mag-utos ka lang at gagaling na ang aking katulong. ⁸ Mababa nga lang ang ranggo ko pero may mga sundalo sa ilalim ko. At kung iutos ko sa isa, 'Umalis ka,' umaalis siya; at sa iba naman, 'Halika,' at pumaparito siya. At pag sinabi kong 'Gawin mo ito,' sa aking katulong, ginagawa nga niya ito."

⁹ Humanga si Jesus pagkarinig niya nito. Lumingon siya sa mga sumusunod sa kanya at sinabi: "Sinasabi ko sa inyo, sa Israel ma'y hindi ko natagpuan ang ganitong pananalig!" ¹⁰ At nang magbalik sa bahay ang mga sinugo, natagpuan nilang magaling na ang katulong.

Pinabangon ni Jesus ang anak ng isang biyuda

• ¹¹ Pagkatapos ay pumunta naman si Jesus sa isang bayang tinatawag na Nain at sinamahan siya ng kanyang mga alagad

ANG KAPANGYARIHAN NG DIYOS

• **7.1** Natamo ng kapitang ito ng isang dayuhang hukbo ang respeto ng mga Judio. Ang nakapagtataka'y hindi ang pagkakapag-abuloy niya sa pagtatayo ng sinagoga kundi ang pagtanggap nito ng mga Judio mula sa kanya. Siguradong mabuting tao siya. Pero alam na alam niya ang mga negatibong pala-palagay sa iba ng mga Judio kaya hindi siya nangahas na lumapit nang personal kay Jesus na usap-usapan ng lahat. Hanggang saan kapareho si Jesus sa pagmamataas ng kanyang mga kababayan? Pagbibigyan kaya niya ang kahilingan ng isang militar na Romano? Kaya mga kaibigan niyang Judio ang kanyang pinapunta kay Jesus.

Talaga ngang nababalisa ang lalaki: Papayag kayang pumunta si Jesus sa bahay ng isang pagano at

"mahawa sa pagiging di-malinis"? (Jn 18:28). Subalit higit pa ang ginagawa ng kapitan: di na kailangang pumunta pa sa bahay niya si Jesus. Samantalang ipinagpipilitan ng ibang mga maysakit na mahipo man lang ng Guro sa paniwalang may angkin siyang kung anong kapangyarihang nagpapagaling, naunawaan naman ng taong ito na mismong kapangyarihan ng Diyos ang nakay Jesus at hindi na niya kailangang puntahan pa ang maysakit: Hindi magiging mas mahirap mag-utos mula sa malayo sa buhay na pumanaw.

• **11.** Kailanma'y hindi ipinalagay ninuman na may kapangyarihan sa kamatayan ang sinumang tao. Si Jesus lamang ang lumulupig sa kamatayan, at napakasimple ng pagkakagawa niya nito!

kasama ang maraming tao. ¹² Habang papalapit siya sa pintuan ng bayan, tamang-tama namang inilalabas ang isang patay – ang nag-iisang anak na lalaki ng kanyang ina, at ito’y isang biyuda kaya sinamahan siya ng di-kakaunting tao mula sa bayan. ¹³ Pagkakita sa kanya, nahabag sa kanya ang Panginoon at sinabi: “Huwag ka nang umiyak.” ¹⁴ Lumapit siya at hinipo ang kabaong; tumigil naman ang mga maydala. At sinabi niya: “Binata, iniuutos kosaiyo, bumangonka!” ¹⁵ Umupo nga ang patay at nagsimulang magsalita; at ibinigay siya ni Jesus sa kanyang ina. ¹⁶ Nasindak ang lahat at nagpuri sa Diyos, at sinabi: “Lumitaw sa atin ang isang dakilang propeta at dinalaw ng Diyos ang kanyang bayan.” ¹⁷ Kayat kumalat ang balitang ito tungkol sa kanya sa buong lupain ng mga Judio at sa lahat ng karatig na lupain.

Ang ina ang kumakatawan sa nagdurusang sangkatauhan. “Magdursa ka dahil sa mga anak mo”, sinabi ito pagkatapos ng unang pagkakasala. Laging maglalamay ang sangkatauhan sa kanilang mga patay. Iyak sila sa paglilibing ng kanilang mga kabataan pero sila rin ang patuloy na pumapatay sa mga ito. Pinapatay nila ang mga ito sa mga giyera at sa pagsaid sa mga likas na yaman ng daigdig na para sana sa mas maganda nilang kinabukasan. Pinapatay nila ang mga ito sa espiritu sa di pagtuturo ng pag-ibig at pagsa-sakripisyo ng sarili at sa pagwasak sa pinakamabubuti nilang adhikain.

ANG MGA NAGDUDUDA

- 18. Ibinalita na ni Juan Bautista ang nalalapit na pagdating ng Hatol ng Diyos. Pero ipinakulong ni Herodes si Juan at wala namang nangyari. Ipinakilala ni Juan si Jesus bilang pinakahihintay na Mesiyas, pero hindi naman binabago ni Jesus ang mundo. Kayat sa kulunga’y nagsimulang magduda si Juan. Mas magiging eksakto siguro kung ituturing natin ang tanong niya bilang isang mahigpit na paanyaya: “Kung ikaw nga ang siyang darating, bakit naman napakatagal?”

Nasaksihan ng mga alagad ni Juan ang mga pagpapagaling pero hindi mga pagpapagaling lamang ang lahat, kayat idinadagdag ni Jesus: *may mabuting balitang ipinahayag sa mga dukha*. Sapagkat binubuhay ng tunay na pag-eebanghelyo ang pag-asa at nagbubunga ito ng pagbabago ng mga tao.

Nakakakita ang mga bulag, nakalalakad ang mga pilay... Ipinahayag ng mga propeta ang mga tandang ito (Is 35:5) na talagang bago at naiiba sapagkat dati’y karaniwan nang nagpapakilala ang Diyos bilang makapangyarihang tagapagligtas. Ipinaliliwanag ng mga

Sinagot ni Jesus ang mga sugo ni Juan Bautista

(Mt 11:2)

- ¹⁸ Ibinalita ng mga alagad ni Juan ang lahat ng ito sa kanya kaya tinawag ni Juan ang dalawa sa kanyang mga alagad ¹⁹ at sinugo sila sa Panginoon para sabihin sa kanya: “Ikaw na ba ang Dumarating o maghihintay pa kami ng iba?” ²⁰ Pagdating ng mga taong iyon kay Jesus, sinabi nila: “Ipinasasabi sa iyo ni Juan Bautista: Ikaw na ba ang Dumarating o maghihintay pa kami ng iba?”

²¹ Nang mga sandali namang iyo’y marami siyang pinagaling sa mga sakit, mga karamdaman at masasamang espiritu, at binigyan niya ng paningin ang mga bulag. ²² Kaya sumagot siya sa kanila: “Bumalik kayo at ibalita kay Juan ang inyong nakita at narinig: nakakakita ang

pagpapagaling na ito ang pagpapalayang hatid ni Jesus: hindi pagpaparusa sa masasama (na malaking bahagi ng pangangaral ni Juan Bautista) kundi higit sa lahat ay isang pakikipagkasundong akma sa pagpapagaling sa isang daigdig ng mga makasalanan, ng mararahas at magagalitin.

Napakapalad niyang hindi natitisd dahil sa akin. At mapapalad ang mga hindi nagdududa sa pagliligtas ni Kristo matapos makita ang mga bunga ng pag-eebanghelyo. Mapapalad ang mga hindi nagsasabing napakabagal naman ng daang ito. Pinatutunayan muna ng Ebanghelyo ang pagiging mabunga nito sa kapangyarihan nitong magpatayo sa mga tao. Ang sumasampalataya ay isang taong ipinikipagkasundo. Nadidiskubre ng nakararanas kay Kristo ang kanyang sarili. At malayong matulad ang taong ito sa mga kaydaling nagiging mapagsamantala mula sa pagiging api, nagiging kasabwat sa kasamaan mula sa pagtuligsa sa masasama. Saanman may mga taong binago, namumulat ang buong pamayanan sa tunay nitong kalagayan at nagkakaisa sa mga gawang mapagpalaya.

Hindi mahalaga kung patuloy pa rin ang daigdig sa pagsuko sa mga puwersa ng kasamaan. Ang presensya ng mga taong malaya na ang oobliga sa iba pang mga tao na makita ang sarili ayon sa mabuti o masama. Ito ang nagpapalago sa daigdig.

Sa pamamagitan nito, sinasagot ni Jesus ang mga alagad ni Juan na pawang nagsasakripisyo ng sarili at may malasakit sa tagumpay ng simulain ng Diyos. Siguro’y masyado silang nakatuon sa paghahanap ng katarungan kaya hindi nila nakilala ang makapangyarihang pagkilos ng Diyos sa mga gawa ni Jesus na tila napakasimple at nakapaordinaryo.

mga bulag, nakakalakad ang mga pilay, lumilinis ang mga ketongin at nakakarinig ang mga bingi, nagigising ang mga patay, may mabuting balitang ipinahahayag sa mga dukha. ²³ At napakapalad niyang hindi natitiosod dahil sa akin.”

• ²⁴ Nang makaalis na ang mga sugo ni Juan, nagsimulang magsalita si Jesus sa mga tao tungkol kay Juan: “Ano ang pinuntahan ninyo sa disyerto para makita? Isang kawayang hinahampas-hampas ng hangin? ²⁵ Ano ang pinuntahan ninyo? Isang lalaking magara ang bihis? Nasa mga palasyo nga ang mga taong magagara ang bihis at napakasarap ang pagkain. ²⁶ Ano nga ba ang pinuntahan ninyo? Isang propeta? Tama. At sinasabi ko sa inyo na higit pa sa isang propeta. ²⁷ Siya ang binabanggit sa Kasulatan: *‘Pinauna ko sa iyo ang aking sugo upang ihanda ang daan sa harap mo.’*

²⁸ Sinasabi kong wala nang hihigit pa kay Juan sa lahat ng mga anak ng babae

• 24. *Nang makaalis na ang mga sugo ni Juan.* Nanatiling kasama ng kanilang guro ang marami sa mga alagad ni Juan at hindi kinilala si Jesus. Hindi sila sinisi ni Jesus kundi pinuri niya si Juan at inilagay ang sarili sa dapat kalagayan hinggil kay Juan.

Higit pa sa isang propeta: sapagkat kay Juan nagtatapos ang panahon ng mga propeta. Wala nang (ginagamit ng Ebanghelyo ang termino ng mga Judio: *sa lahat ng mga anak ng babae*, na wala na ang ibig sabihin) hihigit pa kay Juan. Para sa mga karaniwang tao, si Juan ang pinakadakila nang panahong iyon. Sang-ayon si Jesus sa kanila dahil dito: si Juan ang nagpakilala sa Tagapagligtas at sa kaharian ng Diyos.

Higit pa sa kanya ang pinakamaliit sa Kaharian ng Diyos. Sa pakahulugang pumasok ang mga alagad ni Jesus sa Kaharian na ipinahayag lamang ni Juan. Gaano man kabanal si Juan, hindi pa rin ipinagkaloob sa kanya ang kaalaman sa Diyos na nagniningning kay Jesus. Hindi naranasan ng dukhang propetang si Juan ang ganap na pakikipagkasundo sa maawaing Diyos na pribilehiyo naman ng mga alagad ni Jesus. Ang totoo’y binibigyang-diin ni Jesus ang kahigtan, hindi ng kanyang mga alagad kung ihahambing kay Juan, kundi ng kanyang misyon kung ihahambing sa misyon ni Juan.

Sinabi ni Juan na dapat ituwid ng bawat isa ang kanyang buhay. Iginigiit naman ni Jesus na walang

pero higit pa sa kanya ang pinakamaliit sa kaharian ng Diyos.”

(²⁹ Tumanggap na ng binyag ni Juan ang lahat ng taong nakaririnig kay Jesus pati na ang mga publikano, at kinikilala nila ang Diyos. ³⁰ Hinadlangan naman ng mga Pariseo at mga guro ng Batas ang kalooban ng Diyos sa di nila pagpapabinyag kay Juan.)

³¹ “Ngayon, kanino ko ikukumpara ang mga tao sa kasalukuyan, at sa ano sila katulad? ³² Para silang mga batang nakaupo sa mga plasa, at nagrereklamo ang ilan sa kanila: ‘Tinugtog namin ang plauta para sa inyo at hindi kayo sumayaw, at nang umawit naman kami ng punebre, ayaw naman ninyong umiyak.’

³³ Ganito rin naman ang nangyari. Dumating si Juan Bautista na hindi kumakain ng tinapay ni umiinom ng alak, at ang sabi ninyo’y ‘Nasisiraan siya ng bait!’

³⁴ Dumating naman ang Anak ng Tao na kumakain at umiinom, at sinabi naman ninyong ‘Narito ang taong matakaw at lasenggo, kaibigan ng mga publikano at

saysay ang lahat nating pagsisikap kung hindi tayo naniniwala sa pag-ibig ng Ama. Nag-aayuno ang mga alagad ni Juan; ang mga alagad ni Jesus naman ay matututong magpatawad. Naakit ni Juan sa disyerto ang mga makapagwawaksi sa kanilang mga kaginhawahan; namuhay naman si Jesus sa piling ng mga tao at pinagaling niya ang kanilang mga sugat. Ang binyag ni Juan ay tanda ng pagiging handa ng mga tao na talikuran ang kanilang mga bisyo samantalang ibinibigay naman ng binyag ni Jesus ang Espiritu ng Diyos.

Para silang mga batang nakaupo... Ginagawa nila ang lahat nang wala sa panahon. Pinagsasabihan nila si Juan dahil sa labis na pagsasakripisyo at si Jesus naman sa kakulangan nito. Sa pamamagitan ng sagot na ito, itinuturo sa atin ni Jesus na huwag lamang lagging batikusin ang Iglesya sa mga nagdaang panahon nito kundi pahalagahan din naman ang mga karanasan nito. May kanya-kanyang mga problema ang bawat henerasyon, at walang salinlahing makalalaya sa mga negatibong palagay at mga limitasyon ng kultura ng kanilang panahon.

Kasunod na dumating ni Juan si Jesus at higit kaysa kanya. Ngunit kinailangan niya si Juan. Mananatiling mababaw ang lahat ng pagsisikap na mag-ebanghelyo at hindi rin mag-uugat ang pagbabalik-loob kung ang lupa ay hindi naihanda ng mga kilusang magtataguyod ng katarungan sa daigdig at pag-aalay ng sarili.

mga makasalanan.’ ³⁵Gayon pa ma’y nakilala ng kanyang mga anak ang Karunungan.”

Si Jesus, ang babae at ang Pariseo

• ³⁶Inanyayahan si Jesus ng isa sa mga Pariseo na makisalo sa kanya kaya pumasok siya sa bahay ng Pariseo at humilig sa sopa para kumain. ³⁷Ngayon, may isang babae sa bayang iyon na itinuturing na makasalanan. Nang malaman nitong si Jesus ay nasa hapag sa bahay ng Pariseo, nagdala ito ng pabangong nasa sisidlang alabastro. ³⁸Tumayo siya sa likuran, sa may paanan ni Jesus at umiyak. Tumulo ang kanyang mga luha sa mga paa ni Jesus at pinunasan niya ng

kanyang buhok, at hinagkan at pinahiran ng pabango.

³⁹Nang makita ito ng Pariseong kumumbida sa kanya, naisip nito: “Kung propeta ang taong ito, malalaman niya kung sino ang babaeng ito at anong uri ng tao ang humihipo sa kanya – isa ngang makasalanan!”

⁴⁰Ngunit nagsalita sa kanya si Jesus: “Simon, may sasabihin ako sa iyo.” Sumagot ito: “Guro, magsalita ka.” ⁴¹At sinabi niya: “May dalawang may utang sa isang taong nagpapautang. Limandaang salaping pilak ang utang ng isa at limampu naman ang sa isa pa. ⁴²Ngunit wala silang maibayad kaya kapwa niya sila pina-

ANG MGA MAKASALANAN

• 36. May ilang maliwanag at simpleng prinsipyo sa relihiyon si Simong Pariseo:

Hati ang daigdig sa mabubuti at mga makasalanan. Ang mabubuti ang mga sumusunod; ang mga gumagawa naman ng mga pagkakasala ang mga makasalanan. Mahal ng Diyos ang mabuti at hindi niya mahal ang makasalanan. Lumalayo ang Diyos sa mga makasalanan. Mabuting tao si Simon kayat lumalayo si Simon sa mga makasalanan. At dahil hindi lumalayo si Jesus sa babaeng makasalanan, tiyak na hindi siya pinapatnubayan ng Espiritu ng Diyos.

Katakataka pero hindi katulad ng pag-iisip ni Simon ang pag-iisip ng Diyos. Tanging siya lamang ang mabuti kayat bale-wala sa kanya ke mabuti o masama sapagkat hangad niyang patawarin ang lahat. Hindi tinitimbang ng Diyos ang mabubuti at masasama nating gawa para tingnan kung alin ang mas mabigat: pambata lamang ang larong ito. Alam ng Diyos na nangangailangan ng panahon ang tao para masubok ang mabuti at masama, at para maging hinog tayo at tumatag sa ating paninindigan. Hinahayaan niya tayong magkasala sapagkat sa bandang huli’y mas makikilala natin ang ating kasamaan at tanging siya lamang ang kailangan natin. Kaya hindi mahirap sa Diyos na kalimutan ang ating mga pagkakasala’t pagmamalabis, kung sa kabila naman ng mga ito o dahil sa mga ito ay mararating natin ang tunay na pag-ibig.

Hindi inasikaso ni Simon si Jesus ayon sa kaugaliang paraan ng pagtanggap sa mga panauhin nang panahong iyon. Noong panahong ’yon, humihigang patagilid ang mga tao sa mga sopang nakapalibot sa mesa ayon sa kaugalian ng mayayaman. Pero naiinip si Jesus: paano siya makikipag-usap sa kagalang-galang na taong ito na naniniwalang alam niya ang mga bagay ng Diyos pero manhid naman sa mga ito? At ang pagdating ng babaeng makasalanan ang hinihintay ni Jesus.

Nagmamahal lamang nang kaunti (47). Hindi palaging ganito. Marami ang maalab na nagmahal kay Jesus na hindi naman masyadong makasalanan. May panunuya ang sinasabi rito ni Jesus sa isang taong “napakadisente”: Simon, akala mo’y kakaunti ang utang mo (at dito ka nagkakamali), kaya kaunti rin kung magmahal.

Kaya pinatatawad ang marami niyang kasalanan (47). May nakikitang kontradiksyon ang ilan sa bersong ito at b. 42. Sa 42, ang dakilang pag-ibig ay bunga ng mas malaking kapatawaran; sa 47 naman, ang dakilang pag-ibig ang nagkakamit ng kapatawaring ito. Ngunit hindi tinatangka ni Jesus na sabihin kung alin sa dalawa – ang pag-ibig o ang kapatawaran – ang una: sa katunaya’y magkasama ang dalawa. Pinaghahambing dito ni Jesus ang dalawang anyo ng relihiyon. Ang relihiyon ng mga Pariseo ay parang bookkeeping: inililista ng Diyos ang mabubuti at masasamang gawa upang pagkatapos ay mas magantimpalaan niya ang taong may mas maraming nakalisting mabubuting gawa. Ang tunay na relihiyon naman ay sa klase ng pag-ibig at pagtitiwala lamang nakatuon at kadalasa’y nagmamahal tayo katumbas ng pagkakaalam natin kung gaano tayo pinatawad ng Diyos.

Pinatatawad ang iyong mga kasalanan (48). Subukan nating intindihin ang iskandalong nalikha ng gayong mga salita. Sino pa nga ba ang minahal ng babae kundi si Jesus? At sino naman ang nakapagpapatawad ng kasalanan kundi ang Diyos.

Posibleng ang babaeng ito’y si Maria na kapatid ni Marta, si Maria na nagpahid sa mga paa ni Jesus sa gabing bago ito mamatay (Jn 12:3). Malamang na minsan lang nangyari ang medyo kakaibang aksyong ito ng pagpapahid sa mga paa ni Jesus at naganap ito bago ang kanyang pagpapakasakit. *Kung gayo’y maaaring inayos ni Lucas ang ilang detalye para buuin ang salaysay na ito na nagpapahiwatig sa lumpas ni Maria.*

tawad. Ngayon, sino sa kanila ang magmamahal sa kanya nang higit?”

⁴³ Sumagot si Simon: “Sa palagay ko’y ang pinatawad niya ng mas malaki.” At sinabi sa kanya ni Jesus: “Tama ang hatol mo.” ⁴⁴ At paglingon niya sa babae, sinabi niya kay Simon: “Nakikita mo ba ang babaeng ito? Pumasok ako sa iyong bahay at hindi mo ako binigyan ng tubig para sa aking mga paa ngunit binasa niya ng kanyang luha ang aking mga paa at pinunasan ito ng kanyang buhok. ⁴⁵ Hindi mo ako hinagkan ngunit mula nang pumasok siya’y wala nang tigil ang kahahalik niya sa aking mga paa. ⁴⁶ Hindi mo pinahiran ng langis ang aking ulo ngunit binuhusan niya ng pabango ang aking mga paa. ⁴⁷ Kaya sinasabi ko sa iyo, pinatawad na ang marami niyang kasalanan dahil nagmamahal siya nang malaki. Ngunit nagmamahal lamang nang kaunti ang pinatatawad nang kaunti.”

⁴⁸ At sinabi naman ni Jesus sa babae: “Pinatatawad ang iyong mga kasalanan.”

⁴⁹ At nagsimulang mag-isip ang mga nasa

hapag: “At nangangahas ang taong ito na magpatawad ng mga kasalanan!”

⁵⁰ Ngunit sinabi ni Jesus sa babae: “Iniligtas ka ng iyong pananampalataya; humayo ka sa kapayapaan.”

Ang mga babaeng sumunod kay Jesus

8 ¹ Pagkatapos ay naglibot si Jesus sa bawat lunsod at bayan na nangangaral at ibinabalita ang kaharian ng Diyos. Kasama niya ang Labindalawa ² at ilang mga babae na pinagaling sa masasamang espiritu at mga karamdaman: si Maria na tinaguriang Magdalena, na nilisan ng pitong demonyo, ³ si Juana na asawa ni Kusa na katiwala ni Herodes, at si Susana at iba pang naglilingkod sa kanila mula sa kanilang kaya.

Ang talinhaga ng manghahasik

(Mk 4:1; Mt 13:1)

⁴ Napakakapal na tao ang nagkakati-pon dahil pinupuntahan si Jesus ng mga tao mula sa kani-kanilang mga bayan. Kaya nagsalita siya sa talinhaga:

Sa pagsasalaysay ng parehong pangyayari, binibigyang-pansin nina Mateo, Marcos at Juan na nainis si Judas Iskariote (Jn 12:4) pero posibleng ibang mga dahilan ang nakaeskandalo kay Simon, na nagpatuloy kay Jesus: Bakit pinapayagan ni Jesus na sumunod sa kanya ang babaeng ito kasama ng kanyang mga apostol, kahit na nagsisi na ito sa lumipas niyang mga kasalanan at mga demonyo? Walang sinumang guro ng relihiyon ang makikipag-usap kailanman sa isang babae sa publiko, ni hindi nga pumapasok ang mga babae sa mga sinagoga.

• 8.1 Tingnan ang paliwanag sa Mt 1:18 tungkol sa napakaabang kalagayan ng mga babae sa panahon ni Jesus. Subalit hindi man lang inalintana ni Jesus ang mga negatibong palagay na ito na sinasang-ayunan ng lahat noon. Itinuring ng ilang mga babae na tawag sa pagpapalaya sa kanilang mga sarili ang mga salita at saloobin ni Jesus. Kasama pa nga sila sa grupo ng mga taong malapit kay Jesus, na di pinapansin ang mga tsismis. Narito ang isang mahalagang patotoo tungkol sa kalayaan ng Ebanghelyo.

At hanggang ngayon, marami pa ring babae ang hawak sa leeg ng kanilang mga asawa, at humihingi pa ng permiso para sumali sa isang samahan, at ikinalulungkot nilang di mapaunlakan ang paanyaya ng Iglesya dahil ayaw silang pahintulutan ng kanilang mga

asawa. Mahirap na makipag-usap sa kanila tungkol sa buhay-Kristiyano hangga’t di nila nagagawa ang unang hakbang tungo sa pagpapalaya sa sarili sa paggamit ng personal na kalayaan, na di natatakot sa galit ng kanilang mga asawa.

SI JESUS AT ANG KULTURA NG KANYANG PANAHOON

Makikita sa paanan ng krus si *Maria ng Magdala* (na isang bayan sa dalampasigan ng lawa ng Tiberias) kasama ni Mariang asawa ni Cleofas, na ina nina Jaime at Jose. Ang dalawang babaeng ito, kasama ni Juana, ang tatanggap ng unang pagbabalita ng Pagkabuhay (Lc 24:10).

Tunay na tao si Jesus kayat bahagi siya ng isang lahi at kultura: isang Judio siya ng kanyang panahon at naaangkop sa kulturang kanyang kinabibilangan ang kanyang Ebanghelyo. Pero hindi sinunod ni Jesus ang mga di-makataong ugali sa kanyang kultura. Hindi niya tinanggap ang mga negatibong pala-palagay ng mga Judio ng kanyang panahon tungkol sa mga babae, sa mga makasalanan ng bayan, mga pagano at iba pa. At hindi rin siya nakiisa sa kanilang pananaw tungkol sa Araw ng Pahinga. Ang kanyang Ebanghelyo ay lebadurang bumabago sa mga kultura para maging mas mabuti. Sa maraming bagay, ang paraan ng kanyang pamumuhay ay salungat sa agos ng mga kultura.

⁵“Lumabas ang manghahasik para maghasik ng kanyang binhi. Sa kanyang paghahasik, may ilang butong nahulog sa tabi ng daan at tinapak-tapakan at kinain ng mga ibon sa langit. ⁶Nahulog ang iba sa batuhan, at nang sumibol ay nalanta dahil sa kawalan ng halumigmig. ⁷Nahulog ang iba pang buto sa gitna ng tinikan, at sa sabay nilang paglaki, sinikil ito ng mga tinik. ⁸Nahulog naman ang iba pa sa mata-bang lupa at nang sumibol ay nagbunga nang tig-iisang daan.” Pagkasabi nito’y sumigaw siya: “Makinig ang may tainga.”

• ⁹At tinanong siya ng kanyang mga alagad kung ano ang kahulugan ng talinhagang ito. ¹⁰Kayat sinabi niya: “Sa inyo ipinagkaloob na malaman ang mga lihim ng kaharian ng Diyos, at sa iba nama’y sa

mga talinhaga lamang para *tumingin sila at hindi makakita, makinig at hindi makaunawa.*

¹¹Ito ang kahulugan ng talinhaga. Ang binhi ay ang salita ng Diyos. ¹²Ang mga nasa tabi ng daan ay ang mga nakakarinig nito pero agad namang dumarating ang diyablo; inaagaw niya ang salita mula sa kanilang isipan upang huwag silang manalig at maligtas. ¹³Ang mga nasa batuhan ay ang mga nakakarinig na masayang tinatanggap ang salita. Ngunit wala silang ugat kaya sandali silang nananalig at tumitiwalag naman sa panahon ng tukso. ¹⁴Ang nahulog naman sa mga tinikan ay ang mga nakakarinig ngunit sa pagpapatuloy nila’y sinikil ng mga kabalisahan, ng kayamanan at ng mga kasiyahan sa buhay kaya hindi sila nakapagbunga.

• 9. Tingnan ang paliwanag sa Mateo 13:1-23. *Ito ang kahulugan ng talinhaga.* Tinutulungan tayo ng talinhaga o paghahambing na maintindihan ang mga pangyayaring nakapalibot kay Jesus. Marami ang naging napakasigasig sa simula at pagkatapos nama’y nagsialis. Iilan lamang ang nagtagal at nagtaka sila: Paano darating ang Kaharian ng Diyos kung wala ni isang interesado?

Itinatala ng Ebanghelyo ang paliwanag ni Jesus tungkol sa bukid na hinasikan ng binhi. Ngunit mas higit pa ang dapat ipaliwanag. Una, pihadong nagulat ang mga nakikinig sa paghahambing ni Jesus ng kaharian ng Diyos sa isang bagay na inihasik. Napakarami na ang ginawang paghahasik sa kabuuan ng Banal na Kasaysayan, at isang pag-aani ang inaasahan ng mga kapanahon ni Jesus (tingnan Pag 14:15).

Tulad ng mga kapanahon ni Jesus, gusto rin nating umani, ibig sabihin’y tamasahin ang mga bunga ng paghahari ng Diyos gaya ng kapayapaang panlipunan, katarungan at kaligayahan. At marami ang nagtataka at napakasama pa rin ng mga tao pagkatapos ng dalawampung dantaon pagkarating ni Kristo.

Kung dumating man ang paghahari ng Diyos at nasa piling na natin ito, hindi ito nangangahulugang tatasahin natin ang mga bunga nito. Kaharian ng Diyos kung saan naghahari ang Diyos, at naghahari ang Diyos kung saan siya kinikilala ng mga tao bilang siya, kung saan siya puwedeng maging Ama at kung saan matatanggap ng kanyang mga anak ang kanyang plano para sa kanila. Hindi lamang Diyos ang kilala ng alagad ni Kristo: kilala niya ang Ama at ang Anak, at sapat na ito para maging bagong tao siya.

Mula sa sandaling ’yon, lumalago at nagiging mabunga ang mga tao sa napakaraming paraan, at lumalago rin at nahihinog ang kamalayang panlipunan. Namumulat ang mga tao sa kanilang dignidad at pangkala-

hatang patutunguhan kahit na sa araw-araw ay parang lalong nagi-ging imposibleng maabot ang kanilang minimithi.

KAHARIAN AT PAGHAHARI NG DIYOS

Arameo ang ginamit ni Jesus, isang lengguwaheng may iisang salita lamang para sa tatlong bagay na magkakaiba: kaharian o ang lugar kung saan naghahari ang Diyos, ang paghahari o ang mismong pagkilos ng Diyos bilang hari, ang pagkahari o ang pagiging hari ng Diyos.

Kadalasa’y ang kaharian mismo ang tinutukoy ni Jesus: “Hindi kayo makapapasok sa kaharian ng Diyos.” Sa ibang pagkakataon nama’y hindi tiyak ang pakahulugan niya tulad halimbawa sa Ama Namin. Dapat ba nating sabihin: “Mapasaamin ang Kaharian mo” o “Mapasaamin ang Paghahari mo”?

Sa mga talinhagang ito na ayon sa tradisyon ay mga talinhaga ng Kaharian magkasama ang dalawang kahulugan. Ang malaking balitang ipinahayag ni Jesus ay ang pagsapit ng panahon na ganap na naiiba sa mga panahon ng banal na kasaysayan na naranasan ng mga Judio. Tiyak na nasa kabuuan ng kasaysayan ng tao ang Diyos, lalo na sa kasaysayan ng Israel, pero dumarating siya ngayon sa ibang paraan. Una, dahil ngayon lamang ipinakikilala ni Jesus sa mga tao ang tunay na mukha ng Diyos. At pagkatapos ay sisimulan naman ni Jesus sa kanyang pagkabuhay na pagharian at bigyang-direksyon ang kasaysayan ng tao, dahil siya ang Panginoon ng mga buhay at mga patay.

Ang paghahari ng Diyos ay nagsimula kay Jesus na nagpapakita ng tunay na mukha ng Diyos; at sa muli niyang pagkabuhay bilang Panginoon ng mga buhay at

¹⁵ Ang nahulog naman sa matabang lupa ay ang mga nakakarinig sa salita at iniingatan ito nang may dakila't mabuting loob at nagbubunga sila sa kanilang pagtiyaga.

¹⁶ Walang nagsisindi ng ilawan at tinaktapan ito ng palayok o inilalagay sa ilalim ng higaan. Ipinapatong ito sa patungan para makita ng mga pumapasok ang liwanag. ¹⁷ Walang nalilihim na di mabubunyag ni natatakpan na di mahahayag at malalantad. ¹⁸ Kayat isip-isipin ninyo ang inyong naririnig dahil bibigyan pa nga ang mayroon at ang walang-wala naman, kahit na ang akala niyang kanya, ay aagawin sa kanya."

Ang ina at mga kapatid ni Jesus

(Mc 3:31; Mt 12:46)

• ¹⁹ Pinuntahan naman siya ng kanyang ina at mga kapatid pero hindi sila makalapit sa kanya dahil sa dami ng tao. ²⁰ May nagsabi sa kanya: "Nakatayo sa labas ang iyong ina at mga kapatid, at gusto kang makita." ²¹ Sumagot siya at sinabi sa kanila: "Ang mga nakikinig sa salita ng Diyos at nagsasagawa nito, sila ang aking ina at aking mga kapatid."

Pagpapahupa sa unos

(Mc 4:35; Mc 8:18)

²² Isang araw, sumakay si Jesus sa bangka, kasama ang kanyang mga alagad. Sinabi niya sa kanila: "Tumawid tayo sa kabilang ibayo ng lawa." Kaya tumulak nga sila. ²³ Habang sila'y naglalayag, nakatulog siya. At bumugso sa lawa ang malakas na unos; napuno na ng tubig ang bangka at nanganganib sila. ²⁴ Lumapit kay Jesus ang mga alagad at ginising siya na ang sabi: "Guro, Guro, halos mamamatay na tayo!" Kayat gumising si Jesus at

inutusan ang hangin at ang nagngangalit na mga alon. Humupa ang mga ito at nagkaroon ng katiwasayan.

²⁵ At sinabi niya sa kanila: "Nasaan ang inyong pananalig?" Nasindak sila at nagulat, at kanilang pinag-usapan: "Sino ito na nakapag-uutos sa mga hangin at tubig, at sinusunod siya ng mga ito?"

Ang inaalihan ng demonyo at ang mga baboy

(Mc 5:1; Mt 8:28)

²⁶ Naglayag sila papunta sa lupain ng mga Geraseno sa kabilang ibayo ng Galilea. ²⁷ Paglunsad ni Jesus sa lupa, sinalubong siya ng isang lalaking inaalihan ng demonyo na galing sa bayan. Matagal na itong hindi nagdadamit at hindi na tumatahan sa bahay kundi sa mga libingan.

²⁸ Pagkakita nito kay Jesus, humiyaw ito at nagpatirapa sa kanya, at sumigaw: "Ano ang kailangan mo sa akin, Jesus, Anak ng Diyos na Kataas-taasan? Ipinakiusap kong huwag mo akong pahirapan." ²⁹ Inutusan nga ni Jesus ang maruming espiritu na lumabas sa taong iyon. Maraming beses na itong inalihan at kahit na ikadena siya ng mga tanikala at posas sa kanyang mga paa, nilalagot niya ang mga gapos na iyon at dinadala siya ng demonyo sa ilang.

³⁰ Tinanong siya ni Jesus: "Ano ang pangalan mo?" Sumagot siya, "Hukbo" dahil maraming demonyo ang pumasok sa kanya. ³¹ Hiniling nila ngayon kay Jesus na huwag silang utusang mapasakailaliman. ³² May malaki-laking kawan ng mga baboy doon na nanginginain sa burol kaya ipinakiusap ng mga demonyo na sa mga iyon sila pahintulutang pumasok. At pinayagan sila ni Jesus. ³³ Agad na lumabas ang mga demonyo sa tao at pumasok sa mga baboy, at patakbo namang nahulog

patay, magsisimula siyang maghari at siya mismo ang aakay sa kasaysayan ng tao.

Sa pagbasa sa mga sulat ni Pablo at sa lahat ng magagandang bagay na sinasabi niya tungkol sa Iglesia (lalo na sa Efeso), makikita natin na para sa

kanya, ang Iglesia ay para na ring kaharian ng Diyos, o kaya'y ang lugar kung saan ito nagniningning sa daigdig.

- 19. Tingnan ang paliwanag sa Mc 3:31.

sa bangin ang kawan hanggang malunod sa lawa.

³⁴Nang makita ito ng mga tagapagalaga, tumakas sila at ipinamalita ito sa bayan at mga bukid. ³⁵Kaya lumabas ang mga tao para makita ang nangyari; pumunta sila kay Jesus at nakita nilang nakaupo sa paanan ni Jesus ang taong nilisan ng mga demonyo. Nakadamit na ito at matino kaya natakot sila. ³⁶At isinalaysay sa kanila ng mga nakakita kung paanong pinagaling ang taong inalihan ng demonyo. ³⁷Takot na takot ang mga Gerasenong tagaroon kaya pinakiusapan nilang lahat si Jesus na umalis.

Sumakay si Jesus sa bangka para bumalik. ³⁸Ipinakiusap naman ng lalaking nilisan ng mga demonyo na sasama siya kay Jesus pero pinauwi siya ni Jesus na ang sabi: ³⁹“Umuwi ka sa iyong sambahayan at isalaysay ang mga ginawa sa iyo ng Diyos.” Umuwi nga ang lalaki at ipinahayag sa buong bayan ang mga ginawa sa kanya ni Jesus.

Ang dalagitang patay at ang babaeng may sakit

(Mc 5:21; Mt 9:18)

⁴⁰Sa pagbabalik ni Jesus, malugod siyang tinanggap ng mga tao dahil hinihintay siya ng lahat. ⁴¹At may dumating na isang lalaking nagngangalang Jairo na isang pinuno ng sinagoga. Nagpatirapa siya sa paanan ni Jesus na hinihiling na pumunta ito sa kanyang bahay ⁴²dahil naghihingalo ang kaisa-isa niyang anak na babae na maglalabindalawang taong gulang.

Habang papunta roon si Jesus, sinisiksik naman siya ng mga tao. ⁴³May isang babae roon na mga labindalawang taon nang dinudugo. Nalustay na niya ang lahat niyang kabuhayan sa mga doktor pero wala pa ring makapagpagaling sa kanya. ⁴⁴Lumapit siya sa may likuran ni Jesus at hinipo ang laylayan ng damit nito at

karaka-raka'y huminto ang kanyang pagdurugo.

⁴⁵Ngunit itinanong ni Jesus: “Sino ang humipo sa akin?” Nang walang umamin, sinabi ni Pedro: “Guro, sinisiksik ka't dinudumog ng mga tao!” ⁴⁶Ngunit sinabi ni Jesus: “May humipo sa akin dahil naramdaman kong may bisang lumabas sa akin.” ⁴⁷Nang makita ng babae na hindi nalingid ang kanyang ginawa, nanginginginig siyang lumapit at nagpatirapa sa harap ni Jesus. At isinalaysay niya sa harap ng mga tao kung bakit niya siya hinipo at kung paano siya gumaling kaagad. ⁴⁸Sinabi sa kanya ni Jesus: “Anak, ang pananalig mo ang nagligtas sa iyo: humayo ka sa kapayapaan.”

⁴⁹Nagsasalita pa si Jesus nang may dumating mula sa bahay ng pinuno ng sinagoga na ang sabi: “Kamamatay pa lang ng iyong anak na babae; huwag mo nang gambalain pa ang Guro.” ⁵⁰Pagkarinig dito ni Jesus, sumagot siya: “Huwag kang matakot; maniwala ka lamang at siya'y maliligtas.”

⁵¹Sa pagpasok niya sa bahay, wala siyang pinayagang sumama sa kanya liban kina Pedro, Juan at Jaime at ang ama'tina ng bata. ⁵²Nag-iiyakan ang lahat at pinananaghuyan ang bata. Ngunit sinabi ni Jesus: “Huwag kayong umiyak; hindi patay ang bata kundi natutulog lang.” ⁵³Kaya pinagtawanan nila siya sapagkat alam nilang patay na ito. ⁵⁴Hinawakan naman ni Jesus ang kamay ng bata at tinawag ito: “Bata, bumangon ka.” ⁵⁵Nagbalik ang hininga nito at kaagad itong tumindig. Kaya pinabigyan siya ni Jesus ng makakain. ⁵⁶Namangha ang mga magulang nito pero tinagubilinan niya sila na huwag sabihin kaninuman ang nangyari.

Ipinadala ni Jesus ang Labindalawa

(Mt 10:5; Mc 5:6)

9 ¹Tinawag ni Jesus ang Labindalawa at binigyan sila ng lakas at

kapangyarihan para supilin ang lahat ng demonyo at magpagaling ng mga sakit.² Sinugo niya sila para ipahayag ang kaharian ng Diyos at magbigay-lunas.

³ Sinabi niya sa kanila: “Huwag kayong magdala ng anuman sa inyong paglakad, ni tungkod, ni supot, ni tinapay, ni salapi; huwag kayong magkaroon ng tigtalwang bihisan.”⁴ Sa alinmang bahay kayo nakit-uloy, doon kayo tumigil hanggang sa pag-alis ninyo.⁵ Kung may hindi tatanggap sa inyo, umalis kayo sa bayang iyon at ipagpag ang alikabok sa inyong mga paa bilang sakdal laban sa kanila.”

⁶ Kaya nga lumabas sila at dumaan sa lahat ng bayan na nangangaral at nagpagaling saanman.

⁷ Nabalitaan naman ng tetrarkang si Herodes ang lahat ng pangyayaring ito at litung-lito siya dahil may nagsasabing nabuhay mula sa mga patay si Juan.⁸ Sinabi naman ng iba na nagpakita si Elias, at ng iba pa na isa sa mga propeta noon ang bumangon.⁹ At sinabi ni Herodes: “Pina-pugutan ko si Juan; sino nga kaya itong nababalitaan kong gumagawa ng mga iyon?” Kaya sinikap niyang makita siya.

Pinarami ni Jesus ang tinapay

(Mc 6:30; Mt 14:13; Jn 6:1)

¹⁰ Pagbalik ng mga apostol, isinalaysay nila kay Jesus ang kanilang mga ginawa. Isinama naman niya sila at umalis na sila-

sila lamang papunta sa bayan na tinatawag na Betsaida.¹¹ Pero nalaman ito ng mga tao at sinundan siya. Kaya tinanggap niya sila at nagsalita sa kanila tungkol sa kaharian ng Diyos; at pinagaling din niya ang mga nangangailangan ng lunas.

• ¹² Nang humahapon na, lumapit sa kanya ang Labindalawa at sinabi sa kanya: “Paalisin mo na ang mga tao para makalakad sila papunta sa mga nayon at bukid sa paligid nang makapagpahinga at humanap ng makakain. Sapagkat nasa ilang na lugar tayo rito.”

¹³ At sinabi sa kanila ni Jesus: “Kayo ang magbigay sa kanila ng makakain.” Ngunit sinabi nila: “Wala kaming anuman kundi limang tinapay at dalawang isda; o baka naman kami pa ang pupunta at bibili ng pagkain para sa lahat ng taong ito?”

¹⁴ May mga limanlibong kalalakihan doon. Kaya sinabi ni Jesus sa kanyang mga alagad: “Paupuin ninyo sila sa mga grupong tigilimampu.”¹⁵ Ganito nga ang kanilang ginawa at pinaupo ang lahat.¹⁶ At kinuha ni Jesus ang limang tinapay at dalawang isda, tumingala sa langit at binasbasan ang mga ito, pinagpira-piraso at ibinigay sa kanyang mga alagad para ipamahagi sa mga tao.¹⁷ Kumain at nabusog ang lahat; at tinipon nila ang mga natirang pira-piraso – labindalawang basket.

• **9.12.** Tingnan ang paliwanag sa Marcos 6:35. Isinasalaysay ang pagpaparaming ito ng tinapay sa apat na ebanghelyo, na tangi lamang sa iilang pangyayari sa Ebanghelyo. Bukod sa pagpaparaming ito, may iba pang ikinukuwento sa Mt 15:32 at Mc 8:1. Kaya siguro marami ang salaysay tungkol dito ay dahil isa sa mga himala ni Jesus ang pagpaparami ng tinapay, na higit na nagpapakita ng kanyang ganap na kapangyarihan sa mga batas ng kalikasan (tingnan ang paliwanag sa Mc 8:1).

Alalahanin din natin na isang bayang dukha ang mga Judio sa panahon ni Jesus at masyadong marami para sa isang mataba ngunit limitadong lupain. Kinamkam na ng mga mananakop na Romano ang malaking bahagi ng likas na kayamanan, at pinatawan naman ng mga pulitikong tulad ni Herodes ng mabibigat na buwis ang bayan, na medyo mapapangatwiran ng pa-

ngangailangang bigyan ng trabaho ang sobrang bilang ng manggagawa sa malalaking proyekto.

Napakaraming tao ang walang tiyak na makakain sa araw-araw, tulad ng nangyayari sa ngayon sa ating bansa. At nakibahagi sa ganitong kalagayan si Jesus at ang kanyang mga tagasunod. Sa tiwangwang na lugar na 'yon, nadama ni Jesus na pananagutan niya ang lahat niyang kapatid na naging mga bisita niya (tulad ng nangyari sa Lc 11:5) at kumilos siya ayon sa pananam-palataya. Araw-araw, noong panahong 'yon at ngayon, marami siguro ang nagbahagi ng kahuli-hulihan nilang sentimo o pagkain sa mas dukha pa nilang kapwa sa paniwalang susuklian sila ng Diyos. Ganoon din naman ang ginawa ni Jesus. Pinatotohanan ng himalang ginagawa ni Jesus sa mga sandaling iyon ang pananampalataya ng di-mabilang na hamak na mananampalatayang marahil ay di masyadong deboto

Pagpapahayag ni Pedro ng kanyang pananampalataya

(Mc 8:27; Mt 16:18)

• ¹⁸Minsan, mag-isang nagdarasal si Jesus at naroon din ang mga alagad. Tinanong niya sila: “Sino raw ako ayon sa sabi ng mga tao?” ¹⁹Sumagot sila: “Si Juan Bautista raw; may iba namang nagsasabing ikaw si Elias at may iba pang nagsasabi na isang propeta noong una ang nabuhay.”

²⁰At sinabi ni Jesus sa kanila: “Ano naman ang sinasabi ninyo kung sino ako?” Sumagot si Pedro: “Ang Mesiyas ng

sa Iglesya pero marunong magtaya sa lahat ng natitira sa kanila.

Hindi mahalaga kay Jesus kung napukaw man ng kanyang himala ang isang sigasig na may maling direksyon na mauwi sa pagkakahiwa-hiwalay ng kanyang mga tagasunod (tingnan Mc 6:45). Hindi sila pinakain ni Jesus para akitin sa kanyang Iglesya kundi para tuparin ang mga pangako ng Diyos sa mga dukha.

• 18. Nangyari ito malapit sa Cesarea ng Filipos, isang kilalang bakasyonan sa may dulong hilaga ng Palestina, sa paanan ng Bundok Hermon. Umalis si Jesus sa Galilea pagkat di siya ligtas doon. Gaya ng kanyang nakaugalian, pinauna niya ang Labindalawa sa mga bayang pupuntahan niya para ihanda ang mga ito sa kanyang pagdating.

Sino raw ako ayon sa sabi ng mga tao? At kayo, ano naman ang sinabi ninyo tungkol sa akin nang kasama nila kayo? Ano ang sinabi ninyo sa kanila kung sino ako? Unang sumagot si Pedro, na nakasisigurong di sila nagkamali sa pagpapakilala sa kanilang Guro bilang Mesiyas, ang Isinugo ng Diyos.

Hindi ikinaila ni Jesus na siya nga pero pinagbawalan niya silang sabihin ito mula noon. Sapagkat ayon sa mga tao, kailangang lipulin ng Tagapagpalaya ang kanyang mga kaaway. Basta na lamang bang matatawag ng mga apostol na Tagapagpalaya ang mamamatay sa isang krus?

Sa paghahambing ng tekstong ito sa Mc 8:27 at Mt 16:13, nabubuo natin ang ganitong kongklusyon: pinagsama ni Mateo sa iisang kuwento ang dalawang magkaibang pangyayari kung saan nanguna si Pedro sa pagpapahayag ng kanyang pananampalataya. Ang unang pangyayari ang siyang isinasalaysay rito ni Lucas.

Sa pangalawa nama'y nakilala ni Pedro si Jesus bilang Anak ng Diyos at tinanggap niya ang pangako – ito ang siyang ginugunita ni Mateo. Nangyari siguro ito pagkatapos ng pagpaparami ng tinapay: ihambing sa Juan 6:66-69. Puwede rin namang pagkatapos ng Pagkabuhay: ihambing sa Juan 21:15-17 na hindi ang

Diyos.” ²¹At inutusan sila ni Jesus na huwag sabihin ito kaninuman.

• ²²Sinabi nga ni Jesus: “Kailangang magtiis ng marami ang Anak ng Tao. Itatakwil nga siya ng mga Matatanda ng bayan, ng mga punong-pari at ng mga guro ng Batas. Papatayin siya at muling babangon sa ikatlong araw.”

²³Sinabi naman ni Jesus sa lahat: “Kung may gustong sumunod sa akin, itakwil ang kanyang sarili at kunin ang kanyang krus araw-araw para sumunod sa akin. ²⁴Sapagkat ang naghahangad na

pananampalataya ang binibigyang-diin kundi ang pag-ibig na nakikita ni Pedro kay Jesus. Tingnan din ang Galasya 2:7-8.

• 22. Bakit itinanong ni Jesus sa kanyang mga apostol ang mga tanong na kababasa lamang natin? Malinaw ang sinasabi ng Ebanghelyo: pagkat sumapit na ang panahon para ipahayag ni Jesus sa kanila ang kanyang pagpapakasakit. Dumating si Jesus hindi lamang para magturo sa mga tao kundi para buksan sa kanila ang pintuang tungo sa Pagkabuhay. Dahil alam na ngayon ng kanyang mga apostol na siya ang ipinangakong Tagapagligtas ng Israel, dapat nilang malamang walang kaligtasan kung hindi magagapi ang kamatayan (1 Cor 15:25). At matatamo ni Jesus ang tagumpay na ito kung malaya niyang pipiliin ang daan ng krus: Kailangang magtiis ng marami ang Anak ng Tao at itakwil ng mga nasa kapangyarihan.

Agad na idinadagdag ni Jesus na dapat tayong makibahaging lahat sa kanyang tagumpay sa kamatayan:

Itakwil ang sarili: Narito ang mahalagang pangu-nahing desisyon ng ating buhay. Kailangan tayong mamili sa pagsisilbi o pagsilbihan, pagsasakripisyo ng sarili para sa kapwa o pagsasamantala sa kanila. O gaya ng sinasabi ng isang kilalang panalangin: Loobin mo nawang higit kong naisin ang umaliw kaysa aliwin, ang umunawa kaysa unawain, ang magmahal kaysa mahalina.

Kunin ang kanyang krus araw-araw. Narito ang pagtanggap sa krus na iniaatang ng Panginoon sa bawat isa sa atin at hindi natin kailangang piliin sapagkat kakambal na natin ito sa ating buhay. Huwag nating kaladkarin ito na napipilitan lamang tayo kundi mahalina dahil ito ang gusto ng Panginoon para sa atin.

Ang naghahangad na magligtas ng kanyang sarili... Tinutukoy ni Jesus ang tunay at lihim na oryentasyon ng ating buhay. Napakalayo niya sa mga wala nang inaalala kundi umiwas sa mga “kasalanan” samantalang patuloy naman sa sarili nilang mga ambisyon at sa kanilang pagnanais na

magligtas ng kanyang sarili ay mawawalan nito, at ang mawawalan ng kanyang sarili alang-alang sa akin ay siyang maka-pagliligtas nito.²⁵ Ano ang pakinabang ng tao tubuin man niya ang buong daigdig at mawawala naman o mapapahamak ang kanyang sarili?²⁶ Ang ikahihiya ako at ang aking mga salita, siya man ay ikahihiya ng Anak ng Tao pag dating niya sa kanyang kaluwalhatian at sa kaluwalhatian ng Ama at ng mga banal na anghel.²⁷ Totoong sinasabi ko sa inyo na hindi daranas ng kamatayan ang ilan sa mga naririto hangga't hindi nila nakikita ang kaharian ng Diyos.”

Pagbabagong-anyo ni Jesus

(Mc 9:2; Mt 17:1; Jn 12:28)

•²⁸ Mga walong araw pagkasabi ni Jesus ng mga salitang ito, isinama niya sina Pedro, Juan at Jaime at umahon sa bundok para manalangin.²⁹ At habang siya'y nananalangin, nagbago ang anyo ng kanyang mukha at puting-puting nagningning ang kanyang damit.³⁰ May dalawang lalaki ring nakikipag-usap sa kanya, sina Moises at Elias.

³¹ Napakita sila sa kaluwalhatian at pinag-uusapan nila ang paglisan ni Jesus na malapit nang maganap sa Jerusalem.

³² Antok na antok naman si Pedro at ang kanyang mga kasama pero pagkagising nila, nakita nila ang kanyang kaluwalhatian at ang dalawang lalaking nakatayong kasama niya.

³³ Nang papalayo na ang mga iyon kay Jesus, sinabi ni Pedro sa kanya: “Guro, mabuti at narito tayo; gagawa kami ng tatlong kubol, isa sa iyo, isa kay Moises at isa kay Elias.” Hindi niya alam ang kanyang sinasabi.³⁴ Nagsasalita pa siya nang may ulap na lumilim sa kanila; at natakot sila pagpasok nila sa ulap.³⁵ At narinig mula sa ulap ang salitang ito: “Ito ang aking Anak, ang Hinirang; pakinggan ninyo siya.”

³⁶ Pagkasalita ng tinig, nag-iisang nakita si Jesus. Nang mga araw na iyon, sinarili nila ito at walang sinabi kaninuman tungkol sa nakita nila.

Pinagaling ni Jesus ang batang may epilepsi

(Mc 9:14; Mt 17:14)

³⁷ Kinabukasan sila bumaba mula sa bundok at sinalubong siya ng napakakapal na tao.³⁸ May lalaking sumigaw mula sa karamihan na ang sabi: “Guro, pakitingnan mo nga ang aking anak, siya pa naman ang kaisa-isa kong anak.³⁹ Ka-

tamasahin ang buhay hangga't pupuwede. Ang mismong paghahangad man na mabuhay nang walang pakikipagsapalaran ay naghihiwalay sa atin sa daan ng Diyos.

Ang ikahihiya ako. Bukod sa krus na iniaatang sa atin sa araw-araw, hihingin sa atin ng Diyos na magpatotoo sa ating pananampalataya at dito'y kailangan tayong makipagsapalaran, kahit na mangahulugan lamang ito na pagtawanan tayo ng ating mga kasamahan at mga boss sa trabaho. Ngunit may mga oras ding mangangahulugan ng pagharap sa kamatayan ang katapatan sa Ebanghelyo. Kung sa ilalim ng dahas nabubuhay ang isang bansa at pinapatay ang mga taong nagtataguyod sa karangalan at pagkakaisa, hindi malayong matukso ang mga Kristiyano na makuntento na lamang sa mga “espirituwal” na pagmimiting, at magsawalang-imik sa harap ng mga kasalanang panlipunang nakapaligid sa kanila. *Ang ikahihiya ako at ang aking mga salita:* kabilang na rito ang mga salitang nagpapahayag ng pagpapalaya sa mga inaapi at nag-aatas ng pakikiisa sa kanila.

• 28. Alalahanin natin ang pahayag ng Diyos na tinanggap ni Jesus sa simula ng kanyang ministeryo (Lc 3:21). Narito naman ngayon ang panibagong pagpapahayag ng Diyos na tinatanggap ni Jesus sa Pagbabagong-anyo: nagsisimula nga ang isang bagong yugto: ang Pasyon.

Dalawang taon nang nangangaral si Jesus pero walang pag-asang masusugpo ng Israel ang karahasan naghahatid sa kanya sa pagkawasak. Hindi makumbinsi ng mga salita at himala ang kanyang mga kababayan, kaya't kailangang harapin ni Jesus ang mga puwersa ng kasamaan. Mas magiging mabisa ang kanyang sakripisyo kaysa kanyang mga salita para pag-alabin ang pag-ibig at diwa ng pagsasakripisyo sa lahat ng mula noo'y magpapatuloy sa kanyang gawa ng pagliligtas.

Sa kanyang Pagbabagong-anyo, siniguro kay Jesus na malapit na siyang mamatay sa Jerusalem (*pinag-uusapan nila ang pag-alis niya sa Jerusalem*). Binigyan din siya ng patikim ng Pagkabuhay. Tingnan ang paliwanag sa Mc 9:2.

pag inaalihan siya ng espiritu, agad itong humihiyaw; pinangingisay siyang bumubula ang bibig at matapos saktan ay saka lamang nililisan nito. ⁴⁰Hiningi ko sa iyong mga alagad na palayasin ito pero hindi nila kaya.”

⁴¹Sumagot naman si Jesus: “Mga ligaw at walang pananampalatayang tao! Gaano pa katagal akong mananatili sa piling ninyo at magtitiis sa inyo? Dalhin mo rito ang iyong anak.” ⁴²Papalapit pa lamang ang bata nang hagipin siya ng demonyo at pinangisay. Ngunit pinagsabihan ni Jesus ang maruming espiritu at pinagaling ang bata at saka ito ibinalik sa kanyang ama. ⁴³Lubos na namangha ang lahat dahil sa kadakilaan ng Diyos.

Nang lubos na nagtataka ang lahat dahil sa mga ginagawa ni Jesus, sinabi ni Jesus sa kanyang mga alagad: ⁴⁴“Itanim ninyong mabuti sa inyong pandinig ang mga kataga kong ito: ibibigay ang Anak ng Tao sa kamay ng mga tao.” ⁴⁵Hindi nila naintindihan ang pahayag na ito at nalingid ito sa kanila upang hindi nila maunawaan. At takot naman silang magtanong sa kanya tungkol sa pahayag na ito.

Isinama niya sina Pedro, Juan at Jaime: may espesyal na lugar ang mga ito sa Labindalawa (Mc 1:29; 3:16; 5:37; 10:35; 13:3). Kahit na magkakasamang nabubuhay at nagtatrabaho ang Labindalawa, hindi parehong antas ang kanilang narating at di makasasama ang lahat kay Jesus sa Ulap.

At umahon sa bundok para manalangin. Posibleng sa isang gabi ng pagdarasal naganap ang pangyayaring inaasahan ni Jesus. Natutulog ang mga apostol nang gisingin sila ng Luwalhati ni Jesus na nagbagong-anyo.

Nakita nila ang kanyang kaluwalhatian. Ginugunita nito ang pagbabagong-anyo ng mukha ni Moises matapos makipag-usap sa Diyos (Ex 34:29-35). Pero sa pagkakataong ito’y kay Jesus mismo nanggagaling ang kanyang Luwalhati at pinagniningning pati ang kanyang damit.

Pakinggan ninyo siya. Si Jesus ang Propetang ibinalita ni Moises at kailangan siyang pakinggan ng lahat. Pero hindi ito nangangahulugan para sa atin ng pagtanggap ng mga bagong batas. Sa halip ay pinakikinggan natin ang nagpapakilala sa Ama sa atin at siyang nagtutulak sa ating makipagkasundo sa kanya. At para dito’y kailangan nating makinig nang mabuti sa kanya tulad ng ginawa ng mga apostol.

• ⁴⁶Nangyari na ikinabahala nila kung sino nga kaya sa kanila ang pinakadakila. ⁴⁷Alam ni Jesus ang pinagtatalunan nila sa kanilang isipan kaya kumuha siya ng isang bata at pinatayo sa tabi niya. ⁴⁸At sinabi niya sa kanila: “Ang tumatanggap sa batang ito sa ngalan ko ay tumatanggap sa akin, at ang tumatanggap sa akin ay tumatanggap sa nagsugo sa akin. At isa pa: ang matagpuang pinakamaliit sa inyong lahat ang siyang dakila.”

⁴⁹At nagsalita si Juan: “Guro, may nakita kaming nagpapalayas ng mga demonyo sa ngalan mo. Pero pinagbawalan namin siya dahil hindi siya sumusunod na kasama namin.” ⁵⁰Ngunit sinabi ni Jesus sa kanya: “Huwag ninyo siyang pagbawalan dahil panig sa inyo ang hindi laban sa inyo.”

Ayaw tanggapin si Jesus sa isang nayong Samaritano

• ⁵¹Nang papalapit na ang panahon ng pag-aakyat sa kanya, tahasang ipinasya ni Jesus na pumunta sa Jerusalem. ⁵²Nagpadala siya ng mga sugo para mauna sa kanya at pumasok sila sa nayon ng mga

• 46. Tingnan ang paliwanag sa Mc 9:33
Isinulat ni Marcos na inakbayan ni Jesus ang isang bata: isang bagay na di pangkaraniwan para sa mga tao noong panahong ’yon dahil bale-wala ang tingin sa mga bata at walang ibang iminumungkahi ang mga guro sa relihiyon kundi ang lubos na parusahan ang mga ito. Ang huwaran ng relihiyon ay para bang isang seryosong tao na di tumatawa, di tumatakbo, di tumitingin sa mga taong mas mababa ang posisyon kaysa kanya lalo na sa mga babae at mga bata. Kadalasa’y sa mga taong bumabatikos sa binyag at unang komunyong ng mga bata makikita ang ganitong mentalidad.

Hindi sinasagot ni Jesus ang tanong ng mga apostol: Sino ang pinakadakila? Sapagkat hindi ang maging pinakadakila ang importante kundi ang maging pinakamalapit kay Kristo. At para matanggap si Kristo, kailangan siyang tanggapin sa katauhan ng mga pinakamaliliit.

• 51. Matapos alalahanin ang mga gawa ni Jesus sa Galilea, sinisimulan ni Lucas ang ikalawang bahagi ng kanyang ebanghelyo kung saan niya pinagsasama ang mga sawikain at mga salitang binigkas ni Jesus sa iba’t ibang pagkakataon.

Ipinaaalaala sa atin ng unang talata na nasa pagitan

Samaritano para ihanda ang kanyang matutuluyan. ⁵³ Pero ayaw nila siyang tanggapin dahil papunta siya sa Jerusalem. ⁵⁴ Kaya sinabi sa kanya ng kanyang mga alagad na sina Jaime at Juan: “Panginoon, gusto mo bang tumawag kami ng apoy na babagsak mula sa langit para puksain sila?” ⁵⁵ Lumingon si Jesus at pinagwikaan sila, ⁵⁶ at sa ibang bayan sila nagpunta.

Mga hinihingi ng pagsunod kay Jesus

(Mt 8:19)

• ⁵⁷ Habang naglalakad sila, may nagsabi kay Jesus: “Susunod ako sa iyo saan ka man pumunta.” ⁵⁸ At sinabi sa kanya ni Jesus: “May lungga ang mga asong-gubat

at may mga pugad ang mga ibon; ang Anak ng Tao nama’y wala man lang mahiligan ng kanyang ulo.” ⁵⁹ At sinabi naman niya sa isa: “Sumunod ka sa akin.” Sumagot naman ito: “Pauwiin mo ako para mailibing ko muna ang aking ama.” ⁶⁰ Ngunit sinabi sa kanya ni Jesus: “Hayaan mong ilibing ng mga patay ang kanilang mga patay; humayo ka naman at ipangaral ang kaharian ng Diyos.” ⁶¹ Sinabi naman ng isa pa: “Susunod ako sa iyo, Panginoon pero pauwiin mo muna ako para makapagpaalam sa aking mga kasambahay.” ⁶² Sinabi sa kanya ni Jesus: “Hindi bagay sa kaharian ng Diyos ang humahawak ng araro at pagkatapos ay lumilingon sa likuran.”

ng dalawang probinsya ng Galilea at Judea ang Samaria. Mga Samaritano ang nakatira roon at di mga Judio, at lubhang namumuhi sa isa’t isa ang dalawang bayang-iyon. Sa pagdaan sa Samaria ng mga Judiong taga-Galilea papuntang Jerusalem, makikita nilang sara ang lahat ng pintuan.

Sa kabanatang ito, ilang beses na tinutukoy ni Lucas ang kasaysayan ni Propeta Elias. Tinutukoy dito ni Lucas ang pangyayaring sinalaysay sa 2 H 1:9. Ayon sa kasaysayang ito (o alamat), pinuksa ng apoy ng Diyos ang mga bumale-wala sa propeta.

Sinasabihan dito ni Jesus ang kanyang mga apostol na huwag maging masyadong mapusok: di masasabing mas may sala ang mga Samaritanong ayaw tumanggap kay Kristo sa pagkakataong ito kaysa lahat ng nagsasara ng kanilang pintuan sa isang di-kilala. Bakit wawasakin ang maliit na bayang ito kung pagkatapos nama’y kailangan pa silang maghanap ng matutuluyan sa iba pang bayan? Mabuti pang magpatuloy na lamang nang di maantala.

Gusto mo bang tumawag kami ng apoy mula sa langit... Mabuti na lang at hindi tayo binigyang lahat ng Panginoon ng kapangyarihang gumawa ng mga himala. Tiyak na gagamitin lamang natin ito para sa mga personal na paghihiganti at ipagkakamali ang ating simulain sa simulain ng Diyos.

MGA PAG-ALPAS – PAGLAYA

• 57. Taliwas sa kinagawiang pag-intindi ni Jesus sa kalikasan ng tao, nakikita natin dito si Jesus na masyadong mapaghanap sa alagad na gustong sumabay sa kanya: hindi makapag-aaksaya ng panahon si Jesus sa paghubog ng mga taong hindi handang magsakripisyo ng lahat para sa Ebanghelyo.

Hindi alam ng una sa mga tagahangang-iyon ni Jesus na nakatali pala siya sa kanyang kaginhawahan sa buhay. Lihim na umaasa naman siguro ang ikatlo na sa

oras ng kanyang pagpapaalam, pakikiusapan siya ng kanyang mga kamag-anak na huwag gawin ang gayong kalokohan. Kayat hindi siya aalis na may maganda namang intensiyon: Gusto ko sana, pero...

Iba ang ikalawang kaso: kailangang madama ng mga apostol na malaya sila sa mga pananagutan sa kanilang pamilya at kapaligiran. Mahirap isiping malaya ang isang tao kung hindi pa siya nagkakaroon ng pagkakataong patunayan ito sa pagkilos sa paraang kaiba sa karaniwang naiintindiha’t tinatanggap. Isipin natin si Francisco ng Assisi na namamalimos ng makakain sa sariling lunsod matapos mamuhay bilang anak ng isang mayamang pamilya.

Sa mga dantaon, halos ang pagpasok lamang sa mga ordeng relihiyoso ang tanging daan ng paglaya mula sa napakamakapangyarihang kapaligiran ng angkan para higit na makasunod sa daan ng Ebanghelyo. Sa ngayon ma’y kailangan ding lumaya kung minsan mula sa lahat ng klase ng obligasyong panlipunan na mabubuting bagay nga pero napakarami naman kayat nalilimutan tuloy natin ang kaisa-isang bagay na kailangan.

Pauwiin mo muna ako para mailibing ang aking ama. Nangangahulugan siguro ito na kailangan muna niyang ilibing ang yumao niyang ama. Puwede rin namang gustong alagaan ng alagad ang matanda niyang ama hanggang sa mamatay ito at mailibing.

Ilibing ng mga patay ang kanilang mga patay. Hindi natin maaasikaso ang mga pangangailangan ng lahat ng tao. Itinatalaga ng “mga buhay” ang kanilang sarili unang-una sa pag-eebanghelyo na sila lamang ang nakakaintindi. Tiyak na may ibang aako sa mga obligasyong panlipunan na di natin maasikaso.

Ilibing ng mga patay ang kanilang mga patay. Maliwanag na nagsasalita si Jesus gaya ng mga propeta. Sa pagpapahayag sa mabigat na katotohanang ito, hindi siya nagbibigay ng isang batas na kailangang sundin sa lahat ng pagkakataon.

Ipinadala ni Jesus ang pitumpu't dalawa*(Mt 10:5; Mc 6:7)*

10 • ¹Pagkatapos nito, humirang ang Panginoon ng iba pang pitumpu't dalawa at isinugo silang dalawa na mauna sa kanya sa bawat bayan at lugar na takda niyang puntahan. ²Sinabi niya sa kanila: “Marami nga ang aanihin at kakaunti naman ang mga manggagawa; idalangin ninyo sa panginoon ng ani na magpadala siya ng mga manggagawa sa kanyang ani. ³Lumakad na kayo. Isinusugo ko kayong parang mga tupa sa gitna ng mga asong-gubat. ⁴Huwag kayong magdala ng pitaka, bag o mga sandalyas. At huwag ninyong batiin ang sinuman sa daan. ⁵Saanmang bahay kayo pumasok, sabihin muna ninyo: ‘Mapasatahanang ito ang kapayapaan!’ ⁶Kung mapayapang tao ang naroon, sasakanya ang inyong

kapayapaan. Kung hindi’y magbabalik sa inyo ang inyong dasal. ⁷At sa bahay na iyon kayo manatili; kumain kayo at uminom na kasalo nila sapagkat may karapatan ang manggagawa sa kanyang sahod. Huwag kayong magpapapalit-palit ng bahay.

• ⁸Saanmang bayan kayo pumasok at tanggapin nila kayo, kanin ninyo anumang ihain sa inyo. ⁹Pagalingin din ninyo ang mga maysakit doon at sabihin ninyo sa kanila: ‘Palapit na sa inyo ang kaharian ng Diyos.’

¹⁰Saanmang bayan kayo pumasok at di nila kayo tanggapin, lumabas kayo sa mga liwasan nito at inyong sabihin: ¹¹‘Pati na alikabok mula sa inyong bayan na kumapit sa aming mga paa ay ipinapagpag namin sa inyo. Gayunman, alamin ninyong palapit na ang kaharian ng Diyos.’

• **10.1** Tingnan ang paliwanag sa Mt 10:5 at Mc 6:7.

Isinasalaysay ni Lucas ang misyon ng Pitumpu (o *Pitumpu't dalawa*) pagkatapos ng misyon ng Labindalawa (9:1).

Labindalawa ang mga apostol ayon sa bilang ng mga tribu ng Israel: nangangahulugan ito na sa simula’y sa bayang Israel ipinahayag ang Ebanghelyo. Sumunod naman ang misyon ng Pitumpu't dalawa (o Pitumpu): isinasagisag ng bilang na ito ang maraming bansang pagano. Kaya ipinagpapauna ng misyong ito ang gawaing pananagutan ng Iglesya hanggang sa katapusan ng mundo: ang pag-eebanghelyo sa lahat ng bansa (Mt 28:19).

Pag matagal na ang Iglesya sa isang lugar, agad nating ipinalalagay na lahat ay nagkaroon na ng pagkakataong tanggapin ang Ebanghelyo. Maling akala. Maging sa pinakamaganda mang sitwasyon, marami pa ring pamilya lalo na ang mga pinakadukha ang kung ilang taon nang naghihintay na madalaw sila ng mga misyonero.

Sino ba ang mga magmimisyong? Hindi mga pari o madre lamang kundi tanang may pananampalataya.

Sa pagdalaw sa mga tahanan, pagbibigay ng kapayapaan ang pinakaunang dapat gawin, o tumuloy bilang kaibigan sa ngalan ni Kristo at ng kanyang Iglesya. May panahon para makinig sa mga binibisita at para malaman ang kanilang mga pinoproblema. Sa gayon lamang tayo makapagbibigay sa kanila ng magandang sagot at masasabi sa kanila: *Palapit na sa inyo ang Kaharian*. Sangkaterba man ang problema mo, maniwala kang mas lumapit sa iyo ngayon ang Diyos para sa isang pakikipagkasundo. Ito ang pana-

hon para makipagkasundo sa mga kamag-anak at mga kapitbahay, para pawiin na ang mga sama ng loob. Simulan mong gawin ang anumang magagawa mo at maniwala kang lulutasin ng Diyos ayon sa kanyang pamamaraan ang anumang hindi natin kaya.

Pagalingin ang mga maysakit: tingnan ang sumusunod.

Marami sa mga masayang tumatanggap sa mga misyonero ang hindi makapagtitiyaga: hindi sila sasapi sa isang pamayanang Kristiyanong. Pero hindi naman ito nangangahulugan na nasayang ang pagsisikap ng mga misyonero. Maaalaala ng mga taong ito ang sandaling iyon ng grasya mula sa Panginoon at tutulungan sila nitong manatiling may kaunting pananampalataya sa pang-araw-araw na buhay. Sa ano't ano man, magkakaroon ng ilang ang puso ay hinipo ng Panginoon sa pagkakataong iyon para maging mga aktibong miyembro ng kanyang Iglesya.

Hinuhubog ng misyon ang mga misyonero at iminumulat din ang mga dinadalaw ng mga ito. Hinubog ni Jesus ang kanyang mga alagad hindi lamang sa pagbibigay sa kanila ng kanyang mga aral kundi sa pagsusugo sa kanila sa pagmimisyong. Ganito niya sinugo ang pitumpu ilang buwan matapos nila siyang makilala. Gayundin naman ngayon, ang mga bagong sumasampalataya ang kadalasa’y pinakamagaling para sa gawang pagmimisyong.

PAGALINGIN ANG MGA MAYSAKIT

• **8.** *Pagalingin ang mga maysakit*, sabi ni Jesus. Nabanggit na natin na dumating si Jesus hindi para palusugin ang lahat ng maysakit kundi para maghatid

¹² Sinasabi ko sa inyo na magaan pa ang sasapitin ng mga taga-Sodom kaysa bayang iyon sa dakilang Araw.

¹³ Sawimpalad ka, Corazin! Sawimpalad ka, Betsaida! Kung sa Tiro at Sidon nangyari ang mga himalang ginawa sa inyo, matagal na sana silang nagdamit-sako at naupo sa abo at nakapagbalik-loob. ¹⁴ Kaya magaan pa ang sasapitin ng Tiro at Sidon kaysa inyo sa araw ng paghatol. ¹⁵ At ikaw naman, Capernaum, dakilain ka kaya hanggang langit? Hindi! Ibululid ka sa impiyerno!

¹⁶ Ang nakikinig sa inyo ay nakikinig

sa atin ng pagliligtas. Dahil makasalanang tayo, naganap ang ating kaligtasan sa pamamagitan ng paghihirap at ng krus.

Hindi tinatangang palitan ng mga isinugo ni Jesus ang mga manggagamot. Hindi nila ipinahahayag ang pananampalataya bilang daan para gumaling: pagpapababa ito sa pananampalataya. Pero totoong nag-aalok din sila ng “paggaling” sa mga hindi pa nakakadiskubren palapit na sa kanila ang *Kaharian ng Diyos* at ang kanyang awa.

Saanman may pamayanang Kristiyano, kailangan nilang alagaan at dalawin ang mga maysakit bilang tanda na ito ang pamilya ng lahat at may malasakit sila sa bawat isa. Ang ipinakikitang pagmamahal ng dumadalaw ay nagpapalakas-loob sa maysakit, nagbubunga ng tuwa at pasasalamat sa kanya kayat inihahanda siya sa isang malalim na pagbabago at sa kapatawaran ng mga kasalanan. (Tingnan din ang Jaime 5:13.)

Sa unang sulat ni Pablo sa mga taga-Corinto (12:9), nagsasalita siya tungkol sa iba't ibang regalong ibinibigay ng Espiritu sa pamayanang Kristiyano at pinag-iiba niya ang kaloob na gumawa ng mga himala at ang magpagalang sa mga maysakit. Itong huli'y maaaring tungkol sa likas na kakayahang angkin na ng isang tao noon pa man.

Kailangang pahalagahan ng Iglesya ang lahat ng uri ng pag-aalaga sa mga maysakit. Tunay ngang dapat pahalagahan ang mga taong may kakayahang magdasal at magpatong ng mga kamay sa ulo ng maysakit. Pero dapat din namang makita ng mga doktor at ng mga nagtatrabaho sa ospital na ang kanilang kakayahang at trabahong mag-alaga sa mga pasyente ay isang pagsisilbi nila sa mga maysakit sa ngalan ng Diyos.

At huwag ninyong batiin ang sinuman sa daan na ibig sabih'y huwag kayong makituloy sa bahay ng inyong mga kakilala: Katulad din ito ng pagdadala ng baon. Sa Kalinga lamang ng Ama kailangang umasa ang misyonero: alam niya kung paano hihipu in ang puso ng isa sa mga nakikinig sa Magandang Balita para tanggapin ang mga misyonero. Sapagkat talaga ngang mawawalan ng sigasig sa pagmimisyon ang misyonerong nakikitira sa piling ng mga kaibigang hindi naman nakakaintindi sa Kaharian.

sa akin, at ang di-tumatanggap sa inyo ay di-tumatanggap sa akin. At ang di-tumatanggap sa akin ay di tumanggap sa nagsugo sa akin.”

Pagpapasalamat ni Jesus sa Ama

(Mt 11:25)

• ¹⁷ Tuwang-tuwang nagbalik ang Pitumpu't dalawa at ang sabi: “Panginoon, mga demonyo ma'y sumuko sa amin dahil sa iyong pangalan.” ¹⁸ Sinabi naman ni Jesus: “Nakita kong bumagsak na parang kidlat si Satanas mula sa langit. ¹⁹ Binibigyan ko kayo ng kapangyarihang

• 17. Sa simula'y takot ang taong gumagawa at nangangaral para kay Kristo. Saka naman dumarating ang kaligayahan ng pagtatagumpay sa sarili, lalo na ang kagalakan ng paniniwala at paggawa sa kapangyarihan mismo ni Jesus. Nagpasalamat si Jesus sa ngalan ng pitumpu (o pitumpu't dalawa) at ng lahat ng misyonerong susunod pa sa kanila.

Ano ang mga bagay na ito na ibinunyag ng Diyos sa mga maliliit kundi ang mahiwagang puwersa ng Ebanghelyo na bumago sa mga tao at naglagay sa kanila sa katotohanan? Namangha ang mga apostol sa kapangyarihang nagmumula sa *Ngalan ni Jesus* (Mc 16:17). Binibigyang-diin ni Jesus ang pagkatalo ni Satanas, ang Kaaway, ang ama (o inahin) ng kasingungalingan, ng mga huwad na kalayaan at ng mga gintong tanikala.

Akala ng marurunong at matatalino na may alam sila pero hindi nila alam ang pinakamahalaga. Sapagkat ang Diyos na kanilang pinag-uusapan at tinutukoy ay isa lamang maling kopya ng tunay na Diyos na di nila kinikilala kay Jesus. Hindi rin nila alam kung saan papunta ang mundo sapagkat hindi nila nakikita kung paanong kumikilos ang kapangyarihan ng Diyos saanman ipinahahayag si Jesus.

Pumasok naman sa mga bagay na ito ang maliliit. Kailan lamang e isinakripisyong henerasyon ang tingin sa kanila. Sapagkat sa sali't salinlahi'y sanay na ang maliliit na magsakripisyo ng sarili para sa kanilang mga anak o sila ang isinasakripisyo ng mga kapangyarihan sa layuning paliligayahin daw sila pagkatapos. Nabubuhay sila hindi para sa kanilang sarili kundi para maghanda ng lugar para sa iba. Pero ngayon nasa maliliit na o mga hamak na mananampalataya ang lahat kung nasa kanila si Jesus sapagkat ipinagkatiwala na sa kanya ng Ama ang lahat.

Buong-buong ipinagkatiwala ng Diyos kay Jesus ang lahat dahil magkasalo ang Ama at si Jesus sa parehong buhay.

Isinasabuhay ng maliliit ang kanilang pananampalataya sa mga simpleng paraan pero alam nilang walang masasayang sa kanilang mga sakripisyo. Si Jesus ang nagpapakilala ng kanyang Ama sa atin, at sa pagkakilala natin sa kanya sa katotohanan, nakikibahagi tayo sa kanya sa pamamahala niya sa mga

yumapak sa mga ahas at alakdan. Masupil ninyo ang lahat ng kapangyarihan ng kaaway, at walang anumang makapinpinsala sa inyo. ²⁰ Subalit magalak kayo hindi dahil sa pagsuko sa inyo ng mga espiritu kundi sapagkat nasusulat sa langit ang inyong mga pangalan.”

²¹ Nang sandaling iyo’y nag-umapaw sa galak sa Espiritu Santo si Jesus at sinabi niya: “Pinupuri kita, Ama, Panginoon ng langit at lupa, dahil inilihim mo ang mga bagay na ito sa marurunong at matatalino, at ipinamulat mo naman sa maliliit. Oo, Ama, naging kalugud-lugod ito sa iyo. ²² Ipinagkatiwala sa akin ng aking Ama ang lahat. Walang nakakakilala kung sino ang Anak kundi ang Ama, at kung sino ang Ama kundi ang Anak at ang sinumang gustuhing pagbunyagan ng Anak.”

²³ Pagkatapos ay bumaling si Jesus sa mga alagad at sinabi sa kanila nang sariling: “Mapalad ang mga matang nakakakita ng inyong nakikita. ²⁴ Sinasabi ko sa inyo na maraming propeta at hari ang

nagnais makita ang inyong nakikita pero hindi nila nakita, at marinig ang inyong naririnig pero hindi nila narinig.”

Ang mabuting Samaritano

(Mt 22:24; Mc 12:28)

• ²⁵ May tumindig na isang guro ng Batas para subukin si Jesus. Sinabi niya: “Guro, ano ang gagawin ko para makamit ang buhay na walang hanggan?” ²⁶ Sumagot sa kanya si Jesus: “Ano ba ang nasusulat sa Batas, at paano mo ito naiintindihan?” ²⁷ Sumagot ang guro ng Batas: “*Mamahalin mo ang Panginoon mong Diyos nang buo mong puso at nang buo mong kaluluwa at nang buo mong lakas at nang buo mong pag-iisip. At nasusulat din naman: Mamahalin mo ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili.*”

²⁸ Noo’y sinabi ni Jesus sa kanya: “Tama ang sagot mo. Gawin mo ito at mabubuhay ka.” ²⁹ Pero gustong mangatwiran ng guro ng Batas kaya sinabi niya kay Jesus: “At sino naman ang aking kapwa?” ³⁰ Sinagot siya ni Jesus: “May

pangyayari. Mabisa ang ating mga hangarin at mga panalangin sapagkat sumapit na tayo sa sentro kung saan pinamamahalaan ng Diyos ang mga puwersang nagliligtas sa sangkatauhan: nasusulat na sa langit ang ating mga pangalan tulad ng mga nagtatrabaho para sa kawalang-hanggan.

Hindi pagpopropaganda ng Ebanghelyo ang pag-eebanghelyo, kundi pagpapatunay sa kapangyarihan nitong magpagaling sa mga tao mula sa kanilang mga demonyo. Pero hindi bunga ito ng ating sariling gawa. Kailangan nating tanggapin na wala tayong anumang kakayahan sa mga bagay na ito at dapat tayong magpasalamat sa Ama na siyang nagbigay-kakayahan sa atin para makita, marinig at maipahayag ang kanyang pagliligtas.

Mapalad ang mga matang...! Tigilan na ang pagkainggit sa mga kilalang tao, sa mga hari at mga propeta ng lumipas na panahon. Sa inyo itinoka ang mas magandang bahagi, sa inyong buhay ngayon at hindi naman sa mga hari ni propeta.

ANG KAPWA

• ²⁵. *Sino ang aking kapwa?* Umaasa ang guro ng Batas na itatakda ang mga eksaktong limitasyon ng kanyang obligasyon. Sino nga ba ang dapat niyang asikasuhin? ang kanyang mga kamag-anak? mga kalahi? o baka naman ang lahat?

Makahulugan ang pagwawakas ni Jesus sa kanyang kuwento sa pamamagitan ng isa pang tanong na kaiba sa una: *Sino sa tatlong ito ang naging kapwa sa taong nahulog sa kamay ng mga tulisan?* Para bang sinabi niyang: “Huwag mo nang problemahin pa kung sino ang iyong kapwa kundi pakinggan mo at patangay ka sa tawag na nadarama mo sa iyong sarili, at makipagkapwa ka, kapwa ng kapatid mong nangailangan sa iyo. Hangga’t itinuturing nating obligasyon ang Batas ng Pag-ibig, hindi ito ang magiging pag-ibig na gusto ng Diyos.

Hindi lamang pakikiramay sa kagipitan ng kapwa ang pag-ibig. Pansinin kung paano tumigil ang Samaritano kahit na mapanganib ang lugar na’yon, kung paano niya binayaran ang mga gastos at nangakong sasagutin ang lahat ng maaari pang kailanganin. Sa halip na “magkawanggawa” lamang, itinaya niya ang sarili nang walang anumang kundisyon o pagtatantya, at para sa isang estranghero pa.

Minsan namang sinabi ni Martin Luther King na di nakukuntento ang pagmamahal sa pakikiramay sa mga naghahirap: “Bilang simula, kailangan tayong maging mabuting Samaritano sa mga nabuwal sa daan. Subalit umpisa lamang ito. Sapagkat balang araw kailangan nating tanggapin sa ayaw man natin o sa gusto na ang daan pa-Jerico ay dapat gawin sa ibang paraan upang di palagi at patuloy na nagugulpi at

isang taong bumaba mula sa Jerusalem papunta sa Jerico at nahulog siya sa kamay ng mga tulisan. Hinubaran siya ng mga ito at binugbog at saka iniwang halos patay na. ³¹ Nagkataon namang may isang paring pababa rin sa daang iyon. Pagkakita sa kanya, lumihis ito ng daan. ³² Gayundin naman, may isang Levitang napadaan sa lugar na iyon; nang makita siya'y lumihis din ito ng daan.

³³ Pero may isang Samaritano namang naglalakbay na napadaan sa kinaroroonan niya; pagkakita nito sa kanya, naawa ito sa kanya. ³⁴ Kayat lumapit ito, binuhusan ng langis at alak ang kanyang mga sugat at binendahan. Isinakay nito ang tao sa sarili niyang hayop at dinala sa isang bahay-panuluyan at inalagaan. ³⁵ Kinabukasan, dumukot ang Samaritano ng dalawang denaryo, ibinigay sa may-ari ng bahay-panuluyan at sinabi: 'Alagaan mo siya; sasagutin ko ang anumang karagdang gastos pagbalik ko'."

napagnanakawan ang mga tao sa kanilang paglakad sa mga landas ng buhay."

Sa halimbawa ring ito, ipinakikita sa atin ni Jesus na kadalasa'y 'yon pang parang may mga katungkulan sa relihiyon o 'yong mga naniniwalang tumutupad sila sa Batas ang hindi marunong magmahal. Isa pang Samaritano na ibig sabihi'y isang dayuhang itinuturing na erehe o "heretic" ng mga Judio ang siya pang kumalinga sa taong sugatan.

Para sa mga Judio, ang mga kasapi sa Israel ang kapwa, ang kanilang mga kababayang may dignidad sa pakikibahagi sa parehong relihiyon. Sa katunaya'y galing sa "dugo at laman" ang kapatirang ito. Ngunit para kay Jesus, walang anumang diskriminasyon ang pakikipagkapatiran.

PAKIKINIG

• 38. Maraming bagay ang parang kinakailangan sa buhay ng pamilya: paglilinis, pagluluto, pag-aalaga ng mga anak. Sa pag-aasikaso sa mga ito, para na ring si Kristo ang siya nating inaasikaso. Subalit *isa lang naman ang kailangan* para sa lahat: ang makinig kay Kristo kapag nariyan siya. Kailangang isaisantabi ang lahat ng iba pa para dito.

Inihahandog ni Marta kay Jesus ang kanyang materyal na pagsisilbi samantalang gusto naman ni Jesus na bigyan siya ng mga kayamanang walang hanggan. Nagtatrabaho siya't nababaha kayat wala na siyang

³⁶ At sinabi ni Jesus: "Sa palagay mo, sino sa tatlong ito ang naging kapwa sa taong nahulog sa kamay ng mga tulisan?" ³⁷ Sagot ng guro: "Ang nagdalang-habag sa kanya." Kaya sinabi ni Jesus sa kanya: "Humayo ka't ganoon din ang gawin."

Sina Marta at Maria

• ³⁸ Sa kanilang paglalakbay, pumasok si Jesus sa isang nayon at pinatuloy siya ng isang babaeng nagngangalang Marta. ³⁹ May kapatid siyang babae na tinatawag na Maria. Naupo ito sa may paanan ng Panginoon at nakikinig sa kanyang salita. ⁴⁰ Abalang-abala naman si Marta sa mga pagsisilbi kaya lumapit siya at sinabi: "Panginoon, hindi mo ba napapansing pinabayaan ako ng aking kapatid na babae na magsilbing mag-isa? Pakisabi mo naman sa kanya na tulungan ako."

⁴¹ Sumagot sa kanya ang Panginoon: "Marta, Marta, abala ka't balisa sa maraming bagay; ⁴² isa lang naman ang ka-

panahon para makapiling si Jesus. Ngunit iba ang pag-ibig. Si Jesus ang kapayapaan at hindi siya mata-tanggap ng hindi umaasikaso sa kanya sa kapayapaan. May paraan ng pagsisilbi at puspusang pagtatrabaho sa tahanan o sa pamayanan na nag-iiwang basyo pa rin sa tao. Ngunit gusto ni Jesus na matagpuan natin siya sa ating pang-araw-araw na gawain.

Puwede rin namang maging isang paraan ng pagkabalisa ang ating panalangin tulad ni Marta: kapag namomroblema tayo sa pag-iisip ng darasalin, kapag salita na lamang tayo nang salita sa paulit-ulit na pagsasabi sa Panginoon ng ating mga problema, kapag ninenerbiyos ang responsable sa selebrasyon at labis na pinoproblemang pagbutihin ang pagkanta at homiliya. Tayong lahat ay kailangang humanap ng isang paraan ng panalangin kung saan may panahon tayong mailagay ang sarili sa presensya ng Diyos bago simulan ang anumang panalangin. Kailangan tayong makinig, manahimik at maglaan ng panahon para sa tahimik na pagninilay sa salita ng Diyos. Kailangan nating patahimikin ang ating mga pagnanais upang sa Ama lamang natin itoon ang ating pagtingin, siya na nasa lihim. Nakapagtataka't sa ilang relihiyong di-Kristiyano'y natututo ang mga tao na ihatid sa kapayapaan at katahimikan ang kanilang espiritu at maringting ang tunay na kapanatagan. Samantalang pumapasok naman tayo sa panalangin na dala-dala ang ating mga walang-saysay na pinagkakaabalahan at pagkatapos nama'y dala pa rin natin ang mga ito.

ilangan. Pinili nga ni Maria ang mainam na bahagi na hindi kukunin sa kanya.”

Panginoon, turuan mo kaming manalangin

(Mt 6:9; 7:7)

11 • ¹ Isang araw, nananalangin si Jesus sa isang lugar at pagkatapos niya’y sinabi sa kanya ng isa sa kanyang mga alagad: “Panginoon, turuan mo kaming manalangin kung paanong tinuruan ni Juan ang kanyang mga alagad.”
² At sinabi ni Jesus sa kanila: “Kung mananalangin kayo, sabihin ninyo:

Ama, sambahin ang ngalan mo, dumating ang kaharian mo,

³ bigyan mo kami araw-araw ng pagkain ng kailangang-kailangan namin,

⁴ patawarin mo kami sa aming mga sala; tingnan mo’t pinatatawad din namin ang lahat ng may utang sa amin, at huwag mo kaming dalhin sa tukso.”

• ⁵ Sinabi rin sa kanila ni Jesus: “Ipalagay nating may kaibigan ang isa sa inyo at pinuntahan mo siya sa hatinggabi at sinabi: ‘Kaibigan, pahiram nga ng tatlong

Kung si Maria sa salaysay na ito ang siya ring Maria ng Magdala na sumama kay Jesus (Lc 8:2), puwede nating ipalagay ang sumusunod:

Kabilang si Maria sa grupo ng mga alagad na kasama ni Jesus na pinatuloy ni Martang kanyang “kapatid o kamag-anak”. Dahil hindi niya bahay iyon, hindi man lamang siya namomroblema sa paghahanda ng pagkain at nagreklamo si Marta. Noon pinuri ni Jesus si Maria hindi lamang dahil nakikinig ito sa kanya kundi dahil noon pa ma’y nagpasya na itong susunod sa kanya kasama ng kanyang mga apostol. Tulad ng mga apostol, pinili ni Maria ang mas magandang bahagi.

• **11.1** Marunong nang manalangin ang mga apostol at nagdarasal sila nang sama-sama gaya ng ginagawa ng lahat ng Judio sa mga sinagoga at sa mga takdang oras sa maghapon. Subalit sa pamumuhay nilang kasama ni Jesus, nadiskubre nila ang isang bagong paraan ng pamumuhay at pagsasama-sama, at naramdaman nila ang pangangailangang makipag-usap sa Ama sa ibang paraan. Hinintay ni Jesus na sila mismo ang humiling sa kanyang turuan niya silang manalangin. Tingnan Mt 6:9.

PANALANGIN

• 5. Inaanyayahan tayo ni Jesus na humingi nang may pagtitiyaga, na di kailanman nagsasawa hanggang sa Diyos na mismo ang “magsawa”. Hindi laging ibibigay sa atin ng Diyos ang ating hinihingi at sa paraang hinihingi natin dahil hindi natin alam kung ano ang mabuti para sa atin. Pero bibigyan niya tayo ng *banal na espiritu* o mas malinaw na pagkaalam sa kanyang kalooban, kasama ang lakas ng loob para tuparin ito.

Kumatok at bubuksan ang pinto para sa inyo. Bilang paliwanag sa pangungusap na ito, narito ang isang pahina mula kay Padre Molinie:

“Kung hindi agad nagbubukas ang Diyos, hindi ito dahil gusto niya tayong maghintay. Kung dapat tayong magtiyaga sa panalangin, hindi ito dahil kailangan ang isang takdang bilang ng mga dasal kundi dahil may kung anong katangian o tonong kinakailangan sa panalangin. Kung mailalahad natin ito sa bukana pa lamang, agad tayong diringgin.

“Ang panalangin ang daing ng Espiritu Santo sa atin tulad ng sinasabi ni Pablo. Pero kailangang ulit-ulitin ito upang makapagbukas ng daan sa ating pusong bato ang daing na ito gaya ng tikatik na patak ng tubig na bumubutas sa pinakamatigas na mga bato. Sa matiyagang pag-uulit sa Ama Namin o Aba Ginoong Maria, makaasa tayong sasapit din ang araw na madarasal natin ito na lubos na katono ng gusto ng Diyos. Hinihintay niya mismo ang daing na ito na siya lamang makaaantig sa kanya sapagkat sa katunaya’y sa puso niya mismo ito galing.

“Hangga’t hindi natin natutugtog ang notang ito o nahuhugot mula sa kaibuturan ng ating sarili, hindi magagapi ang Diyos. Hindi dahil ipinagtatanggol ng Diyos ang sarili kundi dahil siya ay wagas na kawalang-pagmamatigas at pagdaloy. At hangga’t wala tayong pagkakahawig sa kanya, walang dadaloy na agos sa pagitan natin at niya. Nagsasawa nga ang tao sa pagdarasal, pero kung magtitiyaga siya sa halip na masiraan ng loob, unti-unti niyang maaalis ang kanyang pagmamataas. At sa pagiging pagod at talunan niya, higit pa ang kanyang nakakamit kaysa maari niyang naisin.

MGA KAHILINGAN – ANG MGA SANTO

Inaanyayahan tayo ni Jesus na matiyagang humingi hindi para pagbigyan ng Diyos ang mga gusto natin kundi para mas makapasok tayo sa kanyang mga isipan at kagustuhan. Hindi na nagiging makasarili ang matiyagang paghiling at nagiging panalangin ito, ibig sabihi’y itinataas tayo at inilalapit sa Diyos.

Walang sinasabi si Jesus tungkol sa pagsusumamo sa mga santo sapagkat kadalasa’y salungat na daan sa tunay na panalangin ang tinatahak ng nagsusumamo sa mga santo. Interesado ang taong yon hindi sa pagkadama sa awa ng Diyos kundi sa pagtatamo ng kung anong pakinabang. Bale-wala sa kanya kung kanino siya tumatawag basta’t meron siyang isang magaling at awtomatik na tagapamahagi ng mga biyaya. Kayat nagsisimula ang paghahanap ng mga santo, mga simbahan at mga debosyon.

Isang pamilya ang Iglesya. Kung paano natin hinihingi sa ating mga kaibigan na ipanalangin tayo, gayundin naman tayo dapat tumawag sa ating mga

pirasong tinapay ⁶dahil kararating lang mula sa biyahe ng isa kong kaibigan at wala akong maihain sa kanya.’ ⁷At sasagutin ka siguro ng nasa loob: ‘Huwag mo na akong gambalain. Nakatranka na ang pinto at nakahiga na kami ng mga bata; hindi na ako maaaring tumayo para bigyan ka.’ ⁸Sinasabi ko sa inyo, kung hindi man siya bumangon para magbigay dahil sa pakikipagkaibigan, babangon pa rin siya at ibibigay sa iyo ang lahat mong kailangan dahil sa pagpupumilit sa kanya.

⁹Kaya sinasabi ko sa inyo: humingi at kayo’y bibigyan, maghanap at matatagpuan ninyo, kumatok at bubuksan ang pinto para sa inyo. ¹⁰Talaga ngang tumanggap ang humihingi, nakakatagpo ang naghahanap at pinagbubuksan ang kumatok.

¹¹Sino sa inyo ang amang magbibigay ng ahas sa kanyang anak kung isda at hindi ahas ang hinihingi nito? ¹²Sino ang magbibigay ng alakdan kung itlog ang hinihingi? ¹³Kaya kung kayo mang masasama’y marunong magbigay ng mabubuting kaloob sa inyong mga anak, gaano pa kaya ang Ama mula sa langit? Tiyak na ibibigay niya ang banal na Espiritu sa mga hihingi sa kanya.”

Si Jesus at si Beelzebul

(Mc 3:22; Mt 12:23; Mc 4:21; 9:40)

• ¹⁴Minsa’y nagpapalayas si Jesus ng isang demonyo at ito’y pipi. Nang lumabas na ang demonyo, nakapagsalita ang

pipi at namangha ang mga tao. ¹⁵Ngunit sinabi ng ilan sa kanila: “Pinalalayas niya ang mga ito sa tulong ni Beelzebul na pinuno ng mga demonyo.” ¹⁶Gusto naman ng iba na subukin si Jesus at humingi sila sa kanya ng isang tanda galing sa langit.

¹⁷Alam ni Jesus ang kanilang iniisip kaya sinabi niya sa kanila: “Mabubuwal ang bawat kahariang nagkakahati-hati at magigiba roon ang mga sambahayan. ¹⁸Ngayon, kung nagkakahati-hati si Satanas, paano magtatagal ang kanyang kaharian? Di nga ba’t sinasabi ninyo na nagpapalayas ako ng mga demonyo sa tulong ni Beelzebul? ¹⁹Kung sa pamamagitan ni Beelzebul ako nagpapalayas ng mga demonyo, paano naman napalalayas ng inyong mga kaanib ang mga ito? Sila mismo ang nararapat sumagot sa inyo.

²⁰Sa daliri ng Diyos ako nagpapalayas ng mga demonyo kaya sumapit na sa inyo ang kaharian ng Diyos. ²¹Kung sandatahang binabantayan ni Malakas ang kanyang palasyo, hindi magagam-bala ang kanyang mga pag-aari. ²²Pero kung salakayin siya ng mas makapangyarihan sa kanya at talunin siya, maaagaw nito ang kanyang mga armas na kanyang inasahan at ipamamahagi ang kanyang mga ari-arian.

• ²³Ang hindi panig sa akin ay laban sa akin, at ang hindi nagtitipong kasama ko ay nagpapangalat.

kapatid na santo. Walang makapangangantyaw sa atin kung minsang nagpapakita tayo ng pagtitiwala sa kanilang panalangin, lalo na sa panalangin ng mga santong mas hinahangaan natin pagkat alam natin ang kanilang mga buhay at mga gawa. Subalit hindi dapat ipagkamali ang “petisyong” ito sa mga santo sa matiyagang paghiling na nagpapapasok sa atin sa misteryo ng Diyos. Si Mariang Ina ng Diyos lamang ang tanging nilalang na makasasabay sa atin sa panalangin sapagkat ginawa siya ng Diyos na ina natin, sapagkat inilagag ng Diyos sa kanya ang lahat niyang awang nakalaan para sa atin, sapagkat ibinuklod ng Diyos ang kanyang sarili sa kanya kayat sa pagtingin natin sa

kanya, ang buhay na presensiya ng Diyos ang lagi nating natatagpuan.

• 14. Tingnan ang paliwanag sa Marcos 3:22 at Mateo 12:23.

Sa daliri ng Diyos (b. 20). Pareho ring pananalita ang ginagamit sa Exodo 8:15 para sa kapangyarihan ng Diyos sa paggawa ng mga himala.

• 23. *Laban sa akin ang hindi panig sa akin...* Parang sinasalungat ng pariralang ito ang nasa Lc 9:50: *panig sa inyo ang hindi laban sa inyo*. Sa totoo’y inaamin ni Jesus sa Lc 9:50 na higit pa sa

• ²⁴ Kapag lumabas sa tao ang maruming espiritu, nagpapalabuy-laboy ito sa mga lugar na walang tubig sa paghahanap ng pahingahan. Pero wala siyang natatagpuan at sinasabi niya: 'Babalik ako sa inalisang kong tirahan.' ²⁵ Pagdating niya, natatagpuan niya ito na nawalisang na at maayos pa. ²⁶ Kaya naghahanap siya at nagsasama ng pito pang espiritong mas masama pa kaysa kanya; pumapasok ang mga ito at doon tumitira. Kaya mas masama ang huling kalagayan ng taong iyon kaysa dati."

• ²⁷ Habang nagsasalita pa siya, isang babae mula sa dami ng tao ang malakas na nagsabi sa kanya: "Mapalad ang nagdala sa iyo sa kanyang sinapupunan at nagpasuso sa iyo." ²⁸ Ngunit sumagot si Jesus: "Kaya talagang mapalad ang mga nakikinig sa salita ng Diyos at tumutupad nito."

• ²⁹ Nang dumadagsa na ang mga tao, nagsimulang magsalita si Jesus: "Masamang lahi ang lahing ito; humihingi ito ng palatandaan pero walang ibang palatandaang ibibigay rito kundi ang palatandaan ni Jonas. ³⁰ At kung paanong naging

palatandaan si Jonas para sa mga taga-Ninive, gayundin naman ang Anak ng Tao para sa mga tao sa kasalukuyan. ³¹ Sa paghuhukom, babangon ang Reyna ng Timog kasama ng mga lalaki ng lahing ito at hahatulan sila. Sapagkat dumating siya mula sa kabilang dulo ng mundo para masaksihan ang karunungan ni Solomon at dito'y may mas dakila pa kay Solomon. ³² Sa paghuhukom, babangon ang mga lalaking taga-Ninive kasama ng salinlahing ito at hahatulan nila ito dahil nagbalik-loob sila sa pangangaral ni Jonas; at dito'y may mas dakila pa kay Jonas.

³³ Walang nagsisindi ng ilaw para itago o para takpan ng kahon kundi inilalagay ito sa isang patungan para makita ng mga pumapasok ang liwanag.

Ang iyong mata ang lampara ng iyong katawan. Kung malinaw ang mata mo, nasa liwanag ang buong katawan; ngunit kung malabo, nasa dilim ang katawan mo. ³⁵ Kaya mag-ingat na huwag maging dilim ang liwanag na nasa iyo. ³⁶ Kung maliwanag naman ang buong katawan at wala ni anumang bahaging nasa dilim, magiging pawang maningning ito gaya ng biglang pagtanggap sa iyo ng ilaw."

nakikitang grupo ng kanyang mga alagad ang kanyang pamilyang espirituwal. Ang nagtatrabaho para sa parehong layunin kahit na di kabilang sa Iglesya ay kailangang ituring na kaibigan.

Tinutukoy naman ni Jesus sa Lc 11:23 ang mga ayaw manindigang kasama niya at ng kanyang mensahe at gustong manatiling walang pinapanigan: hindi sila nakikiisa sa kanya at pagkatapos nama'y tutuligsain naman nila siya.

• 24. Naniwala ang mga Judio na mas gustong tumira ng masasamang espiritu sa disyerto o kaya'y itinapon sila ng Diyos sa mga lugar na 'yon. Tinutukoy dito ni Jesus ang mga pansamantala lamang na naniwala sapagkat hindi sapat ang pagsisisi nila sa lumipas nilang mga kasalanan; natuwa silang marinig ang salita pero hindi naman nila ginawa ang mahalagang hakbang para mapagaling sana nila ang ugat ng kasamaan.

• 27. Ang totoo'y si Jesus ang pinupuri ng babae. Sa pagsasabi niyang "Pinagpala ang 'yong ina," ang

ibig niyang sabih'y "Sino ang makapagsasalitang kagaya mo?" Ngunit sumagot si Jesus: "Kung napakagaling ng aking mga salita, huwag mong purihin ang aking mga kamag-anak na maaari akong ipagmalaki kundi ang mga nakikinabang sa aking mga salita. At isa pa'y Salita ng Diyos ang mga ito."

Tungkol naman kay Mariang ina ni Jesus, nabanggit na nating siya ang pinakaunang naniwala (Lc 1:38); maligaya siya pagkat naniwala siya (Lc 1:45) at itinanim niya sa kanyang puso ang lahat ng salita at gawa ng Panginoon (Lc 2:51).

• 29. Bilang mga makasalanan, walang ibang tinanggap na tanda ng Diyos ang mga taga-Ninive kundi ang pagdating ni Jonas na nanawagan sa pagsisisi. Naniwala ang mga kapanahon ni Jesus na "mabubuti" sila dahil sila ang bayan ng Diyos at hindi nila napapansing dumating na ang oras para magsisi sila.

Hahatulan sila. (b. 31) Napakahirap para sa atin na itindihin ang di paghuhusga ng Diyos sa sinuman! Tingnan ang Jn 5:22 at 5:27. Ang mga kapwa-tao

Kawawa kayong mga Pariseo!*(Mt 23:1)*

• ³⁷ Matapos magsalita si Jesus, inan-yayahan siya ng isang Pariseo na kumain sa bahay nito. Pumasok siya at dumulog sa hapag. ³⁸ At nagtaka ang Pariseo nang makitang hindi muna siya naghugas ng kamay bago kumain. ³⁹ Ngunit sinabi sa kanya ng Panginoon: “Kayong mga Pariseo, ugali ninyong linisin ang labas ng mga baso’t pinggan pero nag-uumapaw naman sa kasakiman at kasamaan ang inyong loob! ⁴⁰ Mga hangal! Di ba’t ang maygawa ng labas ang siya ring maygawa ng loob? ⁴¹ Pero naglilimos lamang kayo at sa akala ninyo’y malinis na ang lahat.

⁴² Sawimpalad kayong mga Pariseo! Nagbabayad nga kayo ng ikapu ng yerba-buena at ng ruda at ng lahat ng gulay, at pinababaya naman ninyo ang katarungan at ang pag-ibig sa Diyos. Ito nga ang dapat gawin nang di kinaliligtaan ang mga iyon. ⁴³ Sawimpalad kayong mga Pariseo!

Gusto ninyong mabigyan ng pangunahing upuan sa mga sinagoga at mabati sa mga liwasan. ⁴⁴ Sawimpalad kayo, na parang mga nakatagong libingan, na inaapakan ng mga tao at di man lang nila namamalan.”

⁴⁵ Nagsalita ang isang guro ng Batas: “Guro, iniinsulto mo rin kami sa pagsabi mo ng mga ito.” ⁴⁶ At sinabi ni Jesus: “Sawimpalad din kayong mga guro ng Batas! Ipinapapasan ninyo sa mga tao ang mga napakabibigat na pasanin, ngunit ni isang daliri ay ayaw ninyong igalaw para tulungan sila. ⁴⁷ Sawimpalad kayong nagtatayo ng mga puntod sa mga propetang pinatay ng inyong mga ama. ⁴⁸ Sa gayon ninyo inaamin at sinasang-ayunan ang mga ginawa ng inyong mga ama; iniligpit nila ang mga propeta, at makapagtatayo na kayo ngayon.

• ⁴⁹ (Sinabi rin ng Karunungan ng Diyos:) Nagsusugo ako sa kanila ng mga propeta at mga apostol ngunit uusigin nila

natin ang siyang hihingi sa atin ng pagsusulit sa napakaraming yamang ipinagkatiwala sa atin ng Diyos para sa kapakanan ng lahat, na di naman nagbunga ng anuman dahil sa ating kasalanan.

- 37. Tingnan ang paliwanag sa Mateo 23.

Hindi hinihingi ng Biblia ang mga ritwal na paglilinis na ito na binabanggit din sa Marcos 7:3. Pero iginigiit ng mga guro ng Batas sa panahon ni Jesus na kailangan ang mga ito. Naghihimagsik ang kalooban ni Jesus sa mga bagong panrelihiyong obligasyong ito. Bakit hindi nila mas bigyang-pansin ang paglilinis na panloob?

Mababasang kasunod ang mga panunumbat ni Jesus sa mga Pariseo sa iba’t ibang pagkakataon. Lahat ng salita at panunumbat na ito ni Jesus ay para rin sa atin na parang mga pantas o mga pastol o mga pinakamagaling sa Iglesya. Kung iisipi’y isang grasya ang malamang mabuti ang doktrina o matupad ang isang ministeryo o paglilingkod, o maging bahagi ng isang grupong mas seryoso sa pamumuhay-Kristiyano. Pero sa gawa’y mas pinahihirap ng lahat ng ito na tunay tayong maging mapagpakumbaba, at kadalasa’y hinahadlangan tayong lumagay sa pinakahuling lugar na sa atin dapat. Kaya tanging ang pagdalaw lamang ng Diyos ang makapagliligtas sa atin. Sa pagpapakilala niya ng sarili, siya at tanging siya lamang ang makapaghuhubad sa atin ng lahat ng kagalangang inaakala nating atin at walang iniwan sa

atin kundi ang pagkamulat sa ating mga kasalanan. Ito ang nangyari sa Pariseong si Pablo (o Saulo) noong makatagpo niya si Jesus (Gawa 9; Fil 3:4-11).

- 49. Sumulat na ang mga nauna kay Lucas sa salitang ito ni Jesus: Nagsusugo ako ng mga propeta... (na mababasa rin natin sa Mt 23:34) at sinimulan nila ang nasabing pangungusap sa mga pananalitang ito: *Sabi ng Karunungan*, na isang paraan ng pagtukoy kay Jesus. Nang isama ni Lucas ang mga linyang ito sa pangangaral ni Jesus, nalimutan niyang alisin ang mga salitang ito, na higit sanang nagpalinaw sa teksto.

Tingnan ang paliwanag sa Mt 23:34. Sinasabi ni Jesus na ang mga Pariseo at mga guro ng Batas ang magiging pinakaresponsable sa pag-uusig sa mga unang Kristiyano (sa mga *apostol at mga propetang* iyon na isusugo niya). Sinasabi rin niya na babagsak sa kasalukuyang salinlahi ang parusa para sa pag-uusig na ito kayat ipinahahayag niya ang pagkawasak ng bansang Judio sa taong 70 A.D.

Para rin sa ating mga pari at mga relihiyoso, mga institusyong Kristiyano at “mabubuting Kristiyano” ang babala ni Jesus, kapag ginagampanan natin sa Iglesya ang papel na katulad ng sa mga Pariseo at mga guro ng Batas sa relihiyon at lipunang Judio ng panahong ’yon.

At maging sa atin man, maaaring kumakatawan tayo sa isang relihiyong nakatali sa kapangyarihan, pinamumunuan ng pinakaedukadong klase ng mga

at papatayin ang ilan sa kanila. ⁵⁰Kayat papapanagutin ang salinlahing ito sa dugo ng lahat ng propeta, sa dugong nabuhos mula pa sa pagkatatag ng mundo, ⁵¹mula sa dugo ni Abel hanggang sa dugo ni Zacarias na nasawi sa pagitan ng altar at ng santuwaryo. Oo, sinasabi ko sa inyo, papapanagutin ang salinlahing ito.

⁵²Sawimpalad kayong mga guro ng Batas na umagaw sa susi ng kaalaman. Hindi na kayo pumasok at hinadlangan pa ninyo ang mga makapapasok.”

⁵³Pagkatapos ay umalis si Jesus at sinimulan naman ng mga guro ng Batas at mga Pariseo na mahigpit na makipagtalos sa kanya. Pinapagsalita nila siya tungkol sa maraming bagay ⁵⁴at pilit na sinisilo sa anumang sinasabi niya.

Deretsahan at walang-takot na pananalita

(Mc 3:28; Mt 10:19; 12:31; Mc 8:38)

12 • ¹Nang magkatipon ang libu-libong tao hanggang magkatakapan na sila, sinimulang sabihin ni Jesus sa kanyang mga alagad: “Mag-ingat muna kayo sa lebadura ng mga Pariseo, na walang iba kundi ang pagkukunwari.

²Walang tinatakpan na di mabubunyag, walang natatago na di malalaman. ³Kaya naman, ang sinabi ninyo sa dilim, sa liwanag maririnig; at ang ibinulong ninyo sa mga kuwarto, sa bubungan ipahahayag.

⁴Sinasabi ko naman ito sa inyo na mga kaibigan ko: huwag ninyong katakutan

ang mga nakapapatay sa katawan at wala nang magagawa pa. ⁵Ituturo ko sa inyo kung sino ang dapat ninyong katakutan: matakot kayo sa may kapangyarihang pumatay at may kapangyarihan pang magbulid sa impiyerno. Oo, sinasabi ko sa inyo, ito ang katakutan ninyo. ⁶Di ba’t ipinagbibili nang dalawang pera ang limang maya? Subalit isa man sa kanila’y di nalilimutan ng Diyos. ⁷Bilang na pati ang lahat ng buhok sa inyong ulo. Huwag kayong matakot; mas mahalaga pa kayo kaysa maraming maya.

⁸Sinasabi ko sa inyo: sinumang kumilala sa akin sa harap ng mga tao ay kiki-lalanin din ng Anak ng Tao sa harap ng mga anghel ng Diyos. ⁹At ang ayaw kumilala sa akin sa harap ng mga tao’y hindi rin kikilalanin sa harap ng mga anghel ng Diyos.

¹⁰Ang sinumang magsalita laban sa Anak ng Tao ay mapapatawad, ngunit ang sinumang lumait sa Espiritu Santo ay hindi mapapatawad. ¹¹Dalhin man nila kayo sa harap ng mga sinagoga at mga namumuno at mga maykapangyarihan, huwag kayong mabalisa kung paano ninyo ipagtatanggol ang sarili o kung ano ang inyong sasabihin. ¹²Sapagkat ang Espiritu Santo ang magtuturo sa inyo sa oras na iyon ng dapat na sabihin.”

Ang mayamang hangal

• ¹³Sinabi kay Jesus ng isa sa karamihan: “Guro, sabihin mo nga sa aking

tao, at naghahangad ng pagkilala’t paggalang samantalang minamata na pala ang mga dukha at mga manggagawa. Ganito inihahanda ang pag-uusig sa mga propeta ng ating panahon. Sa maraming lugar kung saan sinisikil o pinapatay ang mga aktibong Kristiyano at pati ang mga relihiyoso, may mga “taong-simbahan” na kasangkot sa pag-uutos o pag-aaprubang mga krimeng ’yon.

Hindi na kayo pumasok at hinadlangan pa ninyo ang mga makapapasok. Di ba’t isa ito sa mga dahilan kung bakit napakaraming simpleng tao ang lumilipat sa ibang iglesya?

• **12.1** *Walang natatago na di malalaman.* Maipaliliwanag ang pangungusap na ito sa iba’t ibang

paraan. Ang magiting na pagpapatotoo sa pananam-palataya ang tinutukoy ni Jesus sa mga talatang ito. Dapat nating sabihin ang totoo na di inaalaala ang iisipin sa atin ng tao. Ang mga lagi na lamang nagsisikap makibagay at makitungo nang mahusay, at huwag mawalan ng mga kaibigan – sila ang tinutukoy rito ng pagkukunwari o kaplastikan.

Huwag ninyong katakutan. Tingnan ang paliwanag sa Mateo 10:28.

Sinumang magsasalita laban sa Anak ng Tao: Tingnan ang paliwanag sa Marcos 3:29.

KASAKIMAN – PRODUKSYON

• 13. *Sino ang nagtalaga sa akin bilang hukom*

kapatid na hatian ako ng mana.” ¹⁴ Ngunit sinabi ni Jesus sa kanya: “Kaibigan, sino ang nagtalaga sa akin bilang hukom o tagapaghati ninyo?” ¹⁵ At sinabi niya sa mga tao: “Mag-ingat kayo at iwasan ang bawat uri ng kasakiman sapagkat magkaroon man ng marami ang tao, hindi sa kanyang mga ari-arian nakasalalay ang kanyang buhay.”

¹⁶ At idinagdag ni Jesus ang isang talinhaga: “May isang taong mayaman na maraming tinubo sa kanyang lupain. ¹⁷ Kaya nag-isip-isip siya: ‘Ano ang gagawin ko? Wala man lang akong mapagtipunan ng aking ani.’ ¹⁸ At sinabi niya: ‘Ito ang gagawin ko, gigibain ko ang aking mga bodega at magtatayo ako ng mas malalaki; doon ko titipunin ang lahat kong trigo at ang iba pa. ¹⁹ At masasabi ko na sa aking sarili: Kaibigan, marami kang ari-ariang naka-

laan para sa maraming taon. Magpahinga ka, kumain, uminom at magsaya.’

²⁰ Ngunit sinabi sa kanya ng Diyos: ‘Hangal! Sa gabi ring ito, babawiin sa iyo ang iyong buhay. Mapapasakanino na ang iyong inihanda?’ ²¹ Gayon din ang masasabi sa sinumang nag-iimpok ng yaman para sa kanyang sarili at walang tinutubo para sa Diyos.”

Huwag mamroblema

(Mt 6:25)

²² Sinabi naman ni Jesus sa kanyang mga alagad: “Kaya nga sinasabi ko sa inyo: huwag kayong mabalisa tungkol sa inyong buhay – kung ano ang inyong kakanin – o tungkol sa inyong katawan – kung ano ang inyong idademit. ²³ Sapagkat mas mahalaga ang buhay kaysa pagkain at ang katawan kaysa damit.

ninyo? Inilalaan ni Jesus ang kanyang awtoridad para sa mahahalaga: mas mahalaga ang pagsupil sa kasakimang nakatanim sa ating puso kaysa pagsisiyasat sa mga karapatan ng bawat isa.

Iwasan ang bawat uri ng kasakiman. Hindi ito nangangahulugan na mabubuhay na lamang tayong sinasang-ayunan ang kapurulan ng diwa at matinding paghihikahos, na ayos na para sa atin na sampung tao ang natutulog sa isang masikip na kuwerto, o walang pagkakataong makapag-aral. Alam natin na hadlang ang lahat ng ito sa pagsulong ng mga tao sa pagkumulat sa kanilang dignidad at sa kanilang banal na bokasyon. Hindi naman tinutuligsa ni Jesus ang ating mga pagsisikap na makabuo ng isang mas makatarungang lipunan. Sapagkat nananawagan ang buong Biblia na bumuo tayo ng isang mas makataong pamayanan na di magkakatotoo kung iilan lamang ang may hawak sa yaman, edukasyon at mga pagdidisyon.

Ngunit isang bagay ang paghahanap sa katarungan sapagkat kung wala ito’y walang kapayapaan ni pagkakabuklod; at ibang bagay rin naman ang pagpansin sa meron ang iba para makibahagi sa kanilang kasakiman. Katarungan ang ipinagsisigawan natin ngayon pero kinabukasan nama’y ang pagkakaroon lamang ng mas marami ang siya nating pagkakaabalahan. Hindi tayo papagpapahingahin ng ganitong kasakiman kundi isasara pa nito sa atin ang pinto ng Kaharian (Mc 10:23; 1 Tim 6:8).

Hindi sa mga ari-arian nakasalalay ang buhay. Tiyakin mo lamang na sa kaabalahan mong makamit ang mga wala pa sa iyo e di mo makaligtaan ang makapagbibigay sa iyo ng buhay ngayon.

Sa bagay na ito, kailangan sana nating papagsalitaan ang mga dukha, ang lahat ng kapatid nating nakalubog

sa karukhaan ngunit patuloy pa ring nagpapakatao sa kanilang pamumuhay: buhay sila sa pinakamatinding ibig sabihin nito. Dapat ba natin silang kaawaan o kaya’y ibilang sa iilang nagtatamasa na ngayon sa Kaharian ng Diyos?

Isa sa pinakamalaking sagabal sa pagpapalaya ng mga sambayana’y ang sarili nilang kasakiman. Sa oras na pumayag silang makilahok sa mga malawakang boykot at di magkanya-kanyang lakad sa paghahanap ng sariling kapakanan, magsisimula silang mabuhay bilang sambayanan.

Ano ang gagawin ko? sabi ng mayaman. Pinaka-simple na ang ibahagi ang mga kayamananang ito sa lupa na nilikha para sa kapakanan ng lahat. Pero hindi: nagkakasakit siya sa pamomroblemang ingatan ang mga ito na hindi naman ginagamit. Ganito rin ang nangyayari sa kasalukuyan: hindi ang mabigyan ng mga kinakailangan ang lahat ng tao para mabuhay ang unang pinagkakaabalahan ng lipunan. Kasakiman ang puwersang nagpapatakbo sa ating ekonomiya. Kaya naman nasasayang ang produksyon at marami ang nabubuhay sa di-makataong kundisyon. Nagpapalano *ng mas malalaking bodega* ang mayaman sa talinhaga. Naghahanap ng mga market hanggang sa dulo ng daigdig ang prodyuser sa ngayon, at ang pinakamagaling nilang paraa’y kumbinsihin ang mga tao na kailangan nila ang sangkaterbang mga bagay na hindi nila naisip kailanman.

Alam ng *tumutubo para sa Diyos* (o *yumaman sa harap ng Diyos*) kung paano makatatagpo ng kaligayahan sa kasalukuyang sandali. Saanman siya naroon, sinisikap niyang lumikha ng isang pagkakaugnay-ugnay ng mga panlipunang relasyon ng pagbibigayan at pagtanggap sa isa’t isa kaysa maghangad at magkamit ng mga bagay sa makasariling paraan.

²⁴Tingnan ninyo ang mga uwak! Hindi sila naghahasik at di gumagapas, wala silang bodega o kamalig ngunit pinakakain sila ng Diyos. Lalo naman kayong mas mahalaga kaysa mga ibon! ²⁵Sino sa inyo, sa pagiging balisa niya, ang makapagdagdag sa kanyang taas? ²⁶Kaya nga, kung hindi ninyo kaya ang ganyang kaliit na bagay, bakit kayo nababalisa tungkol sa iba pa?

²⁷Tingnan ninyo ang mga bulaklak sa parang. Hindi sila nag-iikid o humahabi. Ngunit sinasabi ko sa inyo: kahit si Solomon sa lahat niyang karangyaan ay di nadamitan nang tulad ng isa sa mga ito. ²⁸Kung dinadamitan ng Diyos nang ganito ang damo – damong naroon ngayon at susunugin bukas sa kalan – gaano pa kaya kayo, mga maliit ang paniniwala!

²⁹Huwag na kayong maghanap ng inyong kakanin at iinumun; huwag kayong maligalig. ³⁰Ang mga bansa ng daigdig

ang nababahala sa mga bagay na ito ngunit alam ng inyong Ama na kailangan ninyo ang mga ito. ³¹Kaya hanapin ninyo ang kanyang kaharian at idadagdag sa inyo ang mga ito.

• ³²Huwag kang matakot, munting kawan, sapagkat ikinalugod ng inyong Ama na ibigay sa inyo ang Kaharian. ³³Ipagbili ninyo ang inyong mga ari-arian at maglimos. Gumawa kayo ng mga pitakang di naluluma, kayamanang di mawawala na nasa Diyos. Wala nga roong makalalapit na magnanakaw o makasisirang kulisap. ³⁴Sapagkat kung nasaan ang inyong kayamanan, naroon din ang inyong puso.

Maging handa

(Mc 13:33; Mt 24:43; 6:19)

• ³⁵Maghintay kayong bihis at handang maglingkod, na may nakasinding mga lampara. ³⁶Maging tulad kayo ng mga

IGLESYANG DUKHA TULAD NI JESUS

• 32. *Huwag matakot, mumunting kawan.* Hindi tayo pinapaniniwala ni Jesus sa Ebanghelyo na sa paglipas ng panahon ay sasampalataya ang karamihan.

Alam nating mas malaki ang mundong di-Kristiyano kaysa Kristiyanong daigdig, at mas mabilis pa nga itong lumago. Samantalang iniwan ng napakarami sa Kristiyanong daigdig ang pagsasabuhay ng relihiyon, nauunawaan nating isang tanda lamang at isang maliit na kawan ang Iglesya.

Nananawagan si Jesus sa bawat isa sa atin na huwag magpatali sa mga bagay ng daigdig. At ganito rin ang hinihingi niya sa kawan. Hindi ang pagtatayo ng makapangyarihang mga institusyon ang importante para sa Iglesya, ni ang pagkakaroon ng maseselang puwesto sa lipunan “para sa higit na luwalhati ng Diyos”. Sapagkat lumilipas ang mundo at hinihintay naman natin ang pagdating ng Panginoon.

Ipagbili ninyo ang inyong mga ari-arian. Kumbinsido kaya ang mga karaniwang tao na nagawa na ito ng Iglesya? Nagagalak ang mga Kristiyano kapag tinutulgisa ng kanilang mga obispo at mga pari ang kawalan ng katarungan at ipinaaalaala sa kanila ang mga karapatan ng mga manggagawa’t latak ng lipunan. Subalit hindi sapat na mangaral na lamang tayo sa iba. Hinihingi ng Diyos ang katarungan sa mundo at karukhaan sa kanyang Iglesya. Hindi diringgin ang ating panawagan sa katarungan hanggang hindi tinatanggap ng Iglesya para sa kanyang sarili ang buong Ebanghelyo.

Ikinalugod ng Ama na ibigay sa inyo ang Kaharian. Ihambing ito sa Lc 10:23 at Mt 16:16. Kung gusto natin talagang mahal in ang Ama, kailangan nating isaisip sa lahat ng sandali na tayo ang pinili niya at hindi ang iba para maging maliit na kawan sa daigdig, na ang mahalaga ang hinahanap.

• 35. Pinalalawak ni Jesus ang talinhaga ng katulong na naghihintay sa pagdating ng kanyang amo. Ikinukumpara ang aliping ito sa mayamang abala sa pagkakaroon ng mahaba at maginhawang buhay. Nagtatrabaho naman ang katulong para sa Diyos.

Mapalad ang mga lingkod na matatagpuang naghihintay sa panginoon (37). Naghihintay sa Panginoon at nag-aalala sa daigdig sa kinabukasan. Nagbabantay siya, na ibig sabih’y mulat sa katotohanan. Hindi tayo pumapayag na tawaging mabuti ang masama at masama ang mabuti, hindi natin pinatawad ang sarili sa pagkunsinti sa masama at hindi tayo pinanghihinaan ng loob sa harap ng kawalang-katarungan.

Dumarating ang Anak ng Tao sa oras na hindi ninyo inaakala (40). Huwag araw ng kamatayan lamang ang ating isipin ni matakot sa paghuhukom ng Diyos kung nabubuhay tayo sa kanyang grasya. Sinasabi sa atin ni Jesus ang tungkol sa isang amo na umuwing galing sa isang kasalan, napakasaya niya kayat binabaligtad niya ang dating kaayusan para pagsilbihan ang kanyang mga katulong. Kung maraming taon na tayong nagsisilbi sa Diyos, paanong di natin maaabot ang isa pang yugtong ito ng buhay-

taong naghihintay sa kanilang panginoon. Pauwi siya mula sa kasalan at agad nilang mabubuksan ang pinto pag dating niya at pag katok. ³⁷Mapalad ang mga lingkod na iyon na matatagpuang naghihintay sa panginoon pagdating niya. Maniwala kayo sa akin, isusuot niya ang damit pan-trabaho at paupuin sila sa hapag at isa-isa silang pagsisilbihan. ³⁸Dumating man siya sa hatinggabi o sa madaling-araw at matagpuan niya silang ganito, mapalad ang mga iyon! ³⁹Isipin ninyo ito: kung nalaman lamang ng may-ari ng bahay kung anong oras ng gabi ang dating ng magnanakaw, hindi sana niya pababayaan looban ang kanyang bahay. ⁴⁰Kaya maging handa kayo sapagkat dumarating ang Anak ng Tao sa oras na hindi ninyo inaakala.”

⁴¹Sinabi ni Pedro: “Panginoon, kanino mo ba sinasabi ang talinhagang ito, sa amin o sa lahat?” ⁴²Sumagot ang Panginoon: “Isipin ninyo ito: may tapat at matalinong katiwala na pangangasiwain ng panginoon sa kanyang mga tauhan para bigyan sila ng rasyon sa tamang oras. ⁴³Kung sa pagdating ng kanyang panginoon ay matagpuan siya nitong tumutupad nang gayon, mapalad ang lingkod

na iyon. ⁴⁴Talagang sinasabi ko sa inyo, pangangasiwain siya nito sa lahat nitong ari-arian. ⁴⁵Ngunit maaari namang maisip ng lingkod na iyon: ‘Matatagalan pang dumating ang panginoon ko’ at simulang pagmalupitan ang mga utusang lalaki at babae, at kumain, uminom at maglasing. ⁴⁶Ngunit darating ang panginoon ng lingkod na iyon sa araw na di niya inaasahan at sa oras na di niya nalalaman. Palalasyasin niya ang katulong na ito at pakitunguhang gaya ng mga di-tapat.

⁴⁷Maraming hampas ang tatanggapin ng katulong na nakaaalam sa kalooban ng kanyang panginoon pero hindi naghandanda ni sumunod sa kalooban niya. ⁴⁸Kaunti lang naman ang tatanggapin ng walang nalalaman sa kalooban niya ngunit gumawa ng mga bagay na dapat parusahan. Hihingan nga ng marami ang binigyan ng marami at hihingan nang higit ang pinagkatiwalaan nang higit.

(Mt 10:34; 5:25; 16:2)

• ⁴⁹Dumating ako upang maghagis ng apoy sa lupa, at ganoon na lamang ang pagnanais kong magliyab na sana ito! ⁵⁰Ngunit dapat akong mabinyagan ng isang binyag, at ganoon na lamang ang

espirituwal kung saan parang walang pinagkaabalahan ang Diyos kundi ang pagreregalò at pagpipiyesta sa atin?

Sinabi sa kanya ni Pedro (41). Para sa mga may tungkulin sa Iglesya ang bagong talatang ito.

Matatagalan pang dumating ang panginoon ko (45). Puwedeng maipagkanulo ng mga responsable ang kanilang misyon. Mas madalas na nagiging pagkakamali nila na wala silang ibang nakikita kundi ang mahusay na takbo ng mga institusyon ng Iglesya at nalilimutan nilang darating si Kristo.

Dumarating ang Diyos sa bawat sandali sa mga pangyayaring di-inaasahang sumisira sa ating mga plano. Kaya hindi dapat masyadong umasa ang Iglesya sa pagpapalano ng kanyang mga gawain: sino ang nakaaalam kung ano ang inilalaan ng Diyos para sa atin bukas? Sa halip ay kailangang asikasuhin ng Iglesya ang kanyang panalangin at pagiging handa para mailagay siya ng Diyos sa pinakamagandang sitwasyon kapag inuga niya ang munti nating daigdig.

Maging gising para humanga, magalak at madiskubre ang presensiya ng Diyos at ang kanyang mga biyayang tumatanglaw sa ating buhay.

• ⁴⁹. *Dumating ako upang maghagis ng apoy.* Dapat kaya nating isipin na may tiyak na finutukoy ang apoy, gaya halimbawa ng pag-ibig, o Ebanghelyo o kaloob ng Espiritu Santo? Mas mabuting manatili tayo sa larawan ng apoy na nagpapadalisay, tumutupok sa lahat ng luma, nagbibigay ng init at nagpapasigla sa buhay. Ang apoy ng Paghuhukom ng Diyos na sumisira sa lahat ng ayaw pailalim sa pagpapabagong-ano nito.

Dumating si Jesus hindi para lutasin ang mga problema ng bawat isa kundi para gawing muli ang mundo at palitawin mula sa mga guho nito ang mga hiyas na mananatili magpakailanman. Ngunit kailangang makibahagi sa gawang ito ng pagliligtas ang mga naghahangad makibahagi sa Luwalhati ng Ama, tulad ni Jesus. Saklaw ng gawang ito ang buong mundo at ang mga bagabag nito, karahasan, ang matitino o baliw na mga tagumpay nito.

Dapat akong mabinyagan ng isang binyag. Si Jesus ang pinuno at nangunguna sa mga harap sa kamatayan bilang daan tungo sa pagkabuhay. Pagbinyag sa apoy ang hakbang na ito na napakahirap kay Jesus at sa atin (tingnan Lc 3:16) na naghahatid sa atin

pagkabalisa ko hanggang di ito naganap! ⁵¹ Sa akala ba ninyo'y dumating ako para magbigay ng kapayapaan sa lupa? Hindi, sinasabi ko sa inyo, kundi paghihiwa-hiwalay! ⁵² Sapagkat mula ngayo'y magkakahati-hati ang limang nasa isang sambahayan, tatlo laban sa dalawa at dalawa laban sa tatlo; ⁵³ magkakahati-hati sila: ama laban sa anak na lalaki at anak na lalaki laban sa ama, ina laban sa anak na babae at anak na babae laban sa ina, biyenang babae laban sa kanyang manugang na babae at manugang na babae laban sa biyenang babae.”

• ⁵⁴ Sinabi rin ni Jesus sa mga tao: “Kapag nakita ninyong tumataas ang ulap sa kanluran, kaagad ninyong sinasabi, ‘Ulan,’ at ganoon nga ang nangyayari. ⁵⁵ At kung umiihip naman ang hangin galing timog, sinasabi ninyong ‘Magiging napakainit,’ at nangyayari nga ito. ⁵⁶ Mga mapagkunwari! Nabibigyan ninyo ng ka-

sa maluwalhati at walang hanggang buhay. Para na ring ipinagpapauna ito kapag binibinyagan tayo bilang Kristiyano (Rom 6:3-5).

Dumating ako para magbigay ng... paghihiwa-hiwalay. Sumusunod dito ang mga salita ni Jesus na lubhang nakaliligalig sa mga naghahangad ng kapantagan sa piling niya. Pinagwawatak-watak ni Jesus ang mga bansa (tingnan ang paliwanag sa Juan 10:1-4), mga pamilya at mga grupong panlipunan. Kadalasa'y relihiyon ang gustong gawing semento sa pagkakaisa ng bansa o kapayapaan sa pamilya. Totoo nga na bahagi ng kapayapaan at pagkakaunawaan ang pananampalataya pero inihihawalay rin nito ang nabubuhay sa katotohanan mula sa lahat, kamag-anak man o kaibigan, na hindi puwedeng makibahagi sa lahat ng pinakamahalaga para sa tunay na sumasampalataya. Malimit ay napakasakit ang sugat at eskandalo ng pagkakawatak-watak na ito para sa ating mga kamag-anak kayat sila ang nagiging mga tagausig natin.

Hindi inihahatid ng Ebanghelyo ang daigdig na ito sa isang paraiso sa lupa kundi hinahamon itong lumago at mamunga. Inilalantad sa liwanag ng kamatayan ni Jesus ang anumang natatago sa mga puso (Lc 2:35); ibinubunyag din nito ang kasinungalingan at karahasan ng pagpapagalaw sa ating mga lipunan tulad ng ginawa nito sa lipunang Judio sa panahon ni Jesus.

• ⁵⁴. *Kapag nakita ninyo ang ulap.* Sapat na ang mga palatandaang nakikita kay Jesus para maintindihan ng lahat na ngayon na ang oras na

hulugan ang anyo ng lupa at langit pero bakit hindi ninyo sinusuri kung ano ang panahong ito?

⁵⁷ At bakit hindi kayo mismo ang maka-pagpasya kung ano ang tama? ⁵⁸ Sa pagpunta mo sa maykapangyarihan kasama ng kalaban mo, sikapin mong makipag-areglo sa kanya sa daan; baka iharap ka sa hukom, at ibigay ka naman ng hukom sa pulis para ipakulong sa bilangguan. ⁵⁹ Sinasabi ko sa iyo: hindi ka makalalabas doon hanggang hindi mo nababayaran ang kahuli-hulihang sentimo.”

Ang puno ng igos na walang bunga

13 • ¹ Dumating naman ang ilang tao na nagbalita kay Jesus ng nangyari sa Templo. Ipinapatay nga ni Pilato ang mga taga-Galilea at nahalo ang kanilang dugo sa mga handog nila. ² Sinabi ni Jesus sa kanila: “Sa akala ba ninyo'y mas makasalanan ang mga taga-Galileang iyon kaysa lahat ng mga taga-

ibinalita ng mga propeta kung kailan dapat magbago ang mga tao at kilalanin ng Israel ang kanyang Tagapagligtas: lubhang huli na ang bukas (b. 57-59).

Sa pagpunta mo sa maykapangyarihan. Sa Ebanghelyo ni Mateo (5:23), pagkakasundo ng mga magkakapatid ang tinutukoy dito. Ginagamit naman ni Lucas ang pangungusap na ito tungkol sa ating pagbabalik-loob. Papunta tayo sa paghuhukom ng Diyos at gaya rin ito ng pagpunta sa mga maykapangyarihan; kaya dapat nating samantalain ang panahong ibinibigay sa atin para ayusin ang ating sitwasyon. Huwag nating sayangin ang sandaling ito na maaari tayong maligtas sa Paghuhukom, sa paniwala sa mensahe ni Kristo.

• **13.1** *May nagbalita kay Jesus...* Tungkol sa isang pag-aalsa ng mga taga-Galilea sa patyo ng templo at ang agad na pagkilos ng mga bantay na Romano na nakapuwesto sa isang kalapit na kuta. Hindi nila iginalang ang sagradong pook na nakareserba lamang para sa mga Judio at nagpadanak sila ng dugo sa banal na lugar.

Hinihintay ng mga nagkukuwento ng pangyayari na magpapahayag si Jesus ng kanyang pakikiisa bilang makabayan at relihiyosong tao, sa harap ng pagpaslang na ito sa kanyang mga kababayan at sa pagkakasalang ginawa sa Diyos. Pero ayaw pansinin ni Jesus ang mga isyung ito: tulad ng dati, ipinapakita niyang mas nabubuhos ang pansin ng mga tao sa mga bagay na makatao kaysa makadiyos, at saka niya tinatawag ang kanilang pansin sa talagang importante: